Ազգ
Azg
armenian daily

Մայիս 6
Հինգշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 84 (335)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Բալկաններ

Արտակարգ ճնշումներ բոսնիական սերբերի խորհրդարանի վրա

Մայրաքաղաք Սարաեւոյի մոտ գտնվող լեռնային հանգստավայր Պալեյում երեկ բացվեց բոսնիացի սերբերի խորհրդարանի նիստը, քննելու համար անցյալ շաբաթ օրը Աթենքում իրենց ղեկավարի՝ Կարաջիչի կողմից ստորագրված Վենս-Օուենի խաղաղության ծրագիրը հաստատելու հարցը: 77 անդամներից 75-ի ներկայությամբ ելույթ ունեցավ Կարաջիչը, որ պահանջեց հաստատել ծրագիրը, այլապես զգուշացնելով, որ այն ի վերջո կպարտադրվի իրենց միջազգային ուժերի կողմից: Նույնիմաստ ելույթ ունեցավ նաեւ Սերբիայի նախագահ Միլոշեւիչը, որի համոզմամբ ծրագրի մերժումը հսկայական վնասներ է կրում ՄԱԿ-ի կողմից հաստատված սանկցիաներից եւ իր հերթին ենթակա է միջազգային ճնշումներին: Խորհրդարանի անդամներից ոմանք Կարաջիչի արարքը որակեցին «պարտվողական», նկատել տալով, որ այն ընկրկում է նշանակում Մեծ Սերբիայի ծրագրից: Նիստը շարունակվում էր մինչեւ ուշ գիշեր: ■

Ղարաբաղի Հարց

Հայաստանը սպասում է պատասխանի՞

Ռուս-թուրք-ամերիկյան նոր նախաձեռնությունը հաջորդեց ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ապրիլի 30-ի որոշմանը: Ըստ էության, Մոսկվայում անցկացված խորհրդատվական բնույթի եռակողմ բանակցություններն անմիջականորեն ազդել են ՄԱԿ-ի ընդունած բանաձեւի վրա, որը եռակողմ հանդիպման արդյունքների համառոտակի շարադրանքի տպավորություն է գործում: Եւ մինչ Հայաստանի պաշտոնական լրատվական ծառայություններն ու մամուլի միջոցները հրաժարվում են բացել ընդունված փաստաթղթի էությունը, «Իզվեստիա» թերթի երեկվա համարը մանրամասնորեն ներկայացրել է կողմերին առաջարկվող պահանջները: Այն է. մայիսի 9-14 հայկական ուժերի դուրս բերումը Քելբաջարից, մայիսի 12-ից սկսած կրակի դադարեցում եւ զորքերի փոխադրում, Ռուսաստանի, Թուրքիայի եւ ԱՄՆ-ի հովանավորությամբ մայիսի 17-22-ը Ժնեւում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ նախնական բանակցությունների անցկացում, մայիսի 24-25-ը Հռոմում ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի երջանակների սահմաններում բանակցությունների վերսկսում, եւ մինչեւ հուլիսի 1-ը խնդրի կարգավորման համընդհանուր ծրագրի պատրաստում: Կողմերը կամ պետք է ընդունեն ծրագիրն ամբողջությամբ, կամ հրաժարվեն նույնից:

Հետաքրքիր է, որ բանակցությունների մասին արտահայտվելիս Ռուսաստանի ԱԳՆ մի աշխատակից այն կարծիքն է հայտնել, որ եթե Հայաստանն ու Ադրբեջանը հաշվի չառնեն Ղարաբաղի գործոնը, ապա խաղաղ ընթացքը կմնի փակուղի: Սա նշանակում է, թե արդեն Ռուսաստանի քաղաքական շրջանակները նույնպես նկատի են առնում Ղարաբաղի մասնակցությունը որպես կարեւորագույն հայց խնդրի լուծման ճանապարհին: Փոխարենը, Հայաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունը, ԱԳՆ լրատվական կենտրոնը խուսափում են որեւէ մեկնաբանությունից: Փաստաթուղթն առայժմ քննարկվում է: Բայց, ինչպես հայտնեց նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավարը, Հայաստանը սպասում է Ադրբեջանի դիրքորոշման հրապարակմանը: Հայաստանի նախկին արտգործնախարարն արդեն հայտնել է իր դիրքորոշումն ասելով, թե նման միջնորդությունը հավասարակշռված չէ եւ չի կարող հանգեցնել անկողմնակալ լուծման: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, եթե այդ միջնորդությունը հաշվի առնի Խաղաղ եւ ազգերի ինքնորոշման իրավունքների սկզբունքները, ապա կարելի է ակնկալել կայուն խաղաղության հաստատում, բայց եթե այն նորից բերելի պատերազմական գործողություններ, ապա կմնա միայն սպասել այդ քաղաքականությունն իրականացնողների մարդասիրությանը: Այսօր ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, թե Հայաստանն ու Ադրբեջանն իրականում չեն վերահսկում հակամարտության երջանի իրադրությունը, դեռնում են նրանք, այլ միայն կատարում են աշխարհաքաղաքական այն ուժերի թելադրանքը, որոնք Ղարաբաղի հարցով լուծում են ավելի խոշոր ռազմավարական հարցեր: Մեր կարծիքով, Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարների զգուշությունը՝ եռակողմ որոշմանը որեւէ համաձայն արձագանք չտալը, մեկ անգամ եւս վկայում է հարցի լրջության եւ խիստ պատասխանատվության մասին: Փաստորեն կողմերից որեւէ մեկի անհամաձայնության դեպքում միջնորդությունը տապալվում է, եւ հավանական է դառնում ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների օպերատիվ միջամտության ծրագրերի կիրառումը:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ճակատ

ԱԴՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ՕԴՈՒԺԸ ՀԵՏԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ԹՌԻՉՔՆԵՐ Է ԿԱՏԱՐՈՒՄ

ԼՂՀ ԳԽ լրատվական կենտրոնի հայտարարությունը

Երեկ եւ նախորդ գիշեր ադրբեջանական բանակի օդուժը հետախուզական թռիչքներ է կատարել Լեռնային Ղարաբաղի Մարտունու շրջանի երկնքում: ԼՂՀ հակաօդային պաշտպանության ուժերը ձեռնպահ են մնացել նման գործողությունները կասեցնելու միջոցառումներից: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ: Միաժամանակ շարունակվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումները Ադրբեջանի Ֆիզուլու, Աղդամի եւ Ջեբրայիլի շրջաններում, ինչը ենթադրել է տալիս, թե այս ուղղությամբ առաջիկայում հնարավոր են ռազմական լայնածավալ գործողություններ:

Միաժամանակ երեկ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի լրատվական կենտրոնը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ ասվում է, թե արժանահավատ աղբյուրների համաձայն, Թուրքիան սպառազինություն եւ զինվորական մասնագետներ է ուղարկում Ադրբեջան Նախիջեւանի եւ Իրանի տարածքներով: Կասկած չկա, շեշտվում է փաստաթղթում, որ այդ զենքն ուղարկվում է ռազմական գործողությունների գոտի, ինչը նպաստում է ԼՂՀ-ի դեմ Ադրբեջանի ագրեսիայի ընդլայնմանը: Այդ է ապացուցում նաեւ այն փաստը, որ վերջին շրջանում ուժեղանում են ադրբեջանական բանակի կուտակումները ԼՂՀ սահմանների ուղղությամբ: Այս առթիվ ԼՂՀ ԳԽ լրատվության կենտրոնը լիազորված է հայտարարել, որ նման գործողությունները չեն նպաստում հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը եւ ԼՂՀ իշխանություններին ստիպում են կասկածի տակ դնել Իրանի եւ Թուրքիայի միջնորդական ջանքերի անկեղծությունն ու հակամարտության խաղաղ կարգավորման նկատմամբ բարի կամքը:

ԼՂՀ Գերագույն խորհուրդը մտահոգություն է հայտնել հակամարտության ընդլայնման միտումի եւ նոր ուժերի ընդգրկման վերաբերյալ: Միաժամանակ նա միջազգային հանրությանը կոչ է արել ժամանակին միջոցառումներ ձեռնարկել այդ վտանգավոր երեւույթի կանխման ուղղությամբ:

Այս տեղեկությունը հաստատում է նաեւ Սնարք գործակալությունը: Միաժամանակ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր Ղարաբաղի տարածքից հրետակոծվել են Աղդամ եւ Ֆիզուլի շրջկենտրոնները: Մանրամասնություններ չեն հաղորդվում:

«Ազգ»

Հայաստան

Խնձորեսկի եւ Շուռնուխի ուղղությամբ մեծ կուտակումներ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Այս մասին հաղորդում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից: Միաժամանակ Գորիսից մեր թղթակից ՀԱՍՄԻԿ ԲԱԲԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե Խնձորեսկի ինքնապաշտպանության ջոկատից ստացված տեղեկությունների համաձայն, երեկ գիշեր, ժամը 1-ին ադրբեջանական զինված մի ջոկատ՝ մոտ 20 հոգի, փորձել է առաջ շարժվել Ներքին Խնձորեսկ գյուղի ուղղությամբ, ականազերծել հայկական պաշտպանական դիրքերը եւ ռազմական գործողություններ սկսել: Հայկական պաշտպանական ուժերը ժամանակին նկատել են թշնամուն եւ ստիպել խուճապահար փախուստի դիմել: Այնուամենայնիվ, ըստ նույն աղբյուրների, ադրբեջանական բանակի մեծ կուտակումներ են նկատվում ինչպես Խնձորեսկի, այնպես էլ Շուռնուխի ուղղությամբ: Ռազմական մասնագետներն այն կարծիքին են, թե առաջիկայում այս ուղղությամբ հնարավոր են ադրբեջանական բանակի լայնածավալ գրոհներ: Հայկական ուժերը համապատասխան միջոցներ են ձեռնարկում:

«Ազգ»

Կիպրոս

Բրիտանիա-Կիպրոսի թուրքերի լարվածություն

Իրեն սնանկացած հայտարարած բրիտանական ձեռնարկատեր Նադիրան, որ կառավարությանը պետք է տուգանք վճարի 3 միլիոն ֆունտ ստեռլինգ (մեծագույնը Մեծ Բրիտանիայի պատմության մեջ), երեկ սեփական օդանավով արտասահման գնաց Հյուսիսային Կիպրոսում, թուրքերի տիրույթում: Վերջինիս ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը մերժեց նրան հանձնել բրիտանական իշխանություններին, փորձելով արդարանալ, որ Մեծ Բրիտանիան չի ճանաչել «Կիպրոսի թուրքական պետությունը»: ■

Աշխարհ

Ռուս-ամերիկյան ամբողջական համաձայնություն

Մ. Նահանգների պետքարտուղար Ուորըն Քրիստոֆըրը երեկ Մոսկվայում գտավ այն, որը փնտրում էր Լոնդոնում եւ Փարիզում. Ռուսաստանն ամբողջովին համաձայն է Բոսնիայի հարցում Վաշինգտոնի հետ միասին գործելու, ընդհուպ ռազմական նախաձեռնություններ: Անդրեյ Կոզիրեւի հետ հանդիպում ունենալուց հետո Քրիստոֆըրը երեկոյան մեկնեց Բրյուսել, ՆԱՏՕ-ի դաշնակիցներին համոզելու նույն հարցով: Նախորդ օրը ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին պահանջել էր Բոսնիա ուղարկվելիք 70 հազար բազմազգ ուժերի ամբողջական ղեկավարությունն իրեն վստահել, ինչը զայրացրել է Վաշինգտոնին:

Տարակարծություն Ռաբինի ու Պերեսի միջեւ

Սուր տարակարծություն ծագեց Իցհակ Ռաբինի ու նրա արտգործնախարար Շիմոն Պերեսի միջեւ, երբ վերջինս, ինչպես գրել էինք նախորդ համարում, հայտարարեց, թե Իսրայելը պաղեստինցիներին կվերադարձնի Գազայի շրջանը, պաղեստինահողանանյան համադաշնություն ստեղծելու նպատակով: Վարչապետն իր արտգործնախարարին քննադատեց միջինարեւելյան խաղաղության բանակցություններում կանխահաս եզրակացությունների հանգելու մեջ: Նույն Գազայի շրջանում իսրայելյան բանակը երեկ սպանեց 3 եւ վիրավորեց 44 պաղեստինցիների, նախորդ օրը սպանված պաղեստինցի 4 երիտասարդների թաղման ժամանակ սկսված բախումների ընթացքում:

Իտալիայի կաբինետը վերահամալրվեց

Իր նորակազմ կառավարության անդամներից չորսին կորցնելուց հետո, որոնք հրաժարվել էին խորհրդարանում նախկին վարչապետ Բետինո Քրաքսիի անձեռնմխելիությունը պահպանվելուց հետո, վարչապետ Կառլո Ազելիո Չիամպին նշանակեց 4 նոր անդամների, որոնք երեկ իրենց նախարարական երդումը տվեցին: Նոր անդամներից երեքը ոչ մի քաղաքական կազմակերպության անդամ չեն:

Գործադուլները սաստկանում են Գերմանիայում

Եօթյա գործադուլներից հետո Գերմանիայի արեւելյան շրջանների մետալուրգիական ճարգի աշխատավորական միությունների ղեկավարները երեկ հանդիպեցին Դրեզդենում ու որոշեցին շարունակել գործադուլները, ընդգրկելով նաեւ Սաքսոնիան: Նրանք խիստ դժգոհ էին մնացել ձեռնարկատերերի զիջման չափից: Վերջինները առաջարկել են աշխատավարձի 9 տոկոսի հավելում, պահանջված 26-ի փոխարեն:

Մայիսմեկյան ցույցի՝ զոհ ոստիկանը մահացավ

Երեկ Մոսկվայի հիվանդանոցներից մեկում մահացավ մայիսմեկյան «արյունոտ» ցույցի զոհ ոստիկաններից մեկը, առանց ուշքի գալու մահճից: Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի արմատական թեւի պատգամավորները, որոնք նախագահ Ելցինի կողմից մեղադրվում են ցույցերի հրահրման մեջ, որոշել են կիրակի օրը դարձյալ ցույց կազմակերպել, իրենց հերթին բողոքելու համար ոստիկանության ու կառավարության դեմ: ■

Մոսկվա

Արտասահմանի մամուլը շարունակում է հրապարակել Մոսկվայի մայիսմեկյան դեպքերին նվիրված հաղորդումներ եւ մեկնաբանություններ: Կանխատեսումներ են արվում իրավիճակի հետագա զարգացման առնչությամբ:

Խմբագրական հոդվածում «Էկո» թերթը գրում է. «Ինչպես ցույց տվեցին շաբաթ օրվա բախումները, իշխանությունները վերահսկում են միլիցիան: Այն փաստը, որ ընդդիմության 75 տարիներից հետո միլիցիան զենք չգործադրեց եւ այդ օրը բանկ վճարեց ժողովրդավարության պաշտպանության համար, գրեթե հրաշք է: Հիմա Բ. Ելցինը պետք է առաջ անցնի իր հակառակորդներից, որոնք լի են մայիսի 9-ին ուժ ցուցադրելու վճռականությամբ»: Թերթն առանձնակի ուշադրություն է դարձնում այն բանին, որ պետության ղեկավարին պաշտպանում է վարչապետ Վ. Չեռնոմիրդինը:

«Գարդիանը» գտնում է, որ նախագահ Ելցինը «հայտնվել է երկու կրակի արանքում. մի կողմից մայիսի 9-ին նախատեսվող ցույցի կազմակերպիչներն են, մյուս կողմից՝ դրա հակառակորդները: Ռուս մեկնաբաններին կարծիքով, առաջիկա ցույցը կարող է դառնալ մայիսմեկյան դեպքերի կրկնությունը»:

Ռուսաստանը մայիսի 1-ի եւ 9-ի միջեւ

Լոնդոնում գտնվող Ե. Գայդարը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ զրուցելիս հույս հայտնեց, որ «մայիսմեկյան տոնի ժամանակ Մոսկվայում տեղի ունեցած ողբերգական դեպքերը հանրաքվեի ընթացքում կրած քաղաքական խոշոր պարտության դիմաց ընդդիմության անզոր վրեժխնդրության միակ դրվագը կմնան»: Գայդարը ծայրահեղական տարրերի գործունեության աշխուժացումը բացատրեց այն բանով, որ նրանք ոչ ժողովրդի աջակցությունն են վայելում, ոչ էլ քաղաքական ու ժողովրդավարական անմիջական պայքարում հաղթելու հնարավորություն ունեն: Մնացել է միայն անկայունության, անկարգությունների, ուժի, խռովության արմատականացման վրա հենվելու հնարավորությունը:

Մայիսմեկյան ցույցի շարքերում ԳԿԶՊ-ի անդամների ներկայությունը Գայդարի զարմանքն է հարուցել: Նրա կարծիքով, ներկայումս դատվող ԳԿԶՊ-ի անդամների այժմյան գործունեության իրավական կարգավիճակն անհասկանալի է:

Ե. Գայդարն ասաց, որ ընդհանուր առմամբ «Ռուսաստանում հանրաքվեից հետո ստեղծվել է այնպիսի իրավիճակ, որի մասին ես երբեք չէի էլ կարող երազել: Հուսով եմ, որ կաբինետն այն լավ կօգտագործի»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Վրաստանի էներգետիկ վիճակի պատճառը դեռեւս պարզ չէ: Ինչպես հաղորդել է վրացական Կոնտակ գործակալությունը, մայիսի 4-ի երեկոյան հանկարծակի Վրաստանի ամբողջ տարածքում անջատվել է էլեկտրականությունը: Կանգնեցվել են բոլոր ծառայությունները եւ տրանսպորտը, նույնիսկ կառավարական կապը: Էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը վերականգնվել է միայն գիշերվա ժամը 3-ին: Մայիսի 5-ի ժամը 12-ի դրությամբ միջադեպի պատճառները դեռ չեն պարզվել:

Ն. Տ.

digitised by A.R.A.R.@

ԻՆՉԻ՞ Է ՄՂՈՒՄ ՄԱԿ-Ի ԹԻՎ 822 ԲԱՆԱՁԵՎԸ

Հայ-ադրբեջանական հնգամյա հակամարտության պատմության մեջ առաջին անգամ համաշխարհային ամենաազդեցիկ ինստիտուտը՝ ՄԱԿ-ը, դիմեց գործնական քայլի. ապրիլի 29-ին, հերթական նիստի ժամանակ Անվտանգության խորհուրդը խնդրի քննարկումից հետո ընդունեց թիվ 822 բանաձևը: Ինչպես հայտնի է, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի կողմից ընդունված բանաձևերն այդ հեղինակավոր ատյանի ամենավճռական ակտերն են: Թեև ՄԱԿ-ի կանոնադրության բանաձևերը ձևակերպված են որպես հրահանգ հանձնարարականներ և ոչ մի իրավական ակտ չկա, որում նշված լինի նրանց կատարման պարտադիր լինելը զերիշխան պետությունների համար, սակայն հատկապես վերջին տարիներին, երբ սառը պատերազմի ավարտից հետո սկսվեց ՄԱԿ-ի վերակառուցումը, դրանք ավելի ծանրակշիռ և ազդեցիկ դարձան միջազգային կյանքում: Այստեղ էական դեր խաղաց Անվտանգության խորհրդի 5 մշտական անդամներից Ռուսաստանի (նախկին ԽՍՀՄ) քաղաքական գծի «վերափոխումը» և Չինաստանի մեղմացումը, դրանով իսկ վետոյի գործածությունը դարձավ քիչ հավանական: Ուժային նոր դասավորությունը միաբևեռության սկզբունքով լայն հնարավորություններ ստեղծեց Արևմտյան խմբակցության առաջին հերթին այսօրվա հեգեմոն տերության՝ ԱՄՆ-ի համար կազմակերպության ինստիտուտները ծառայեցնելու սեփական քաղաքական խնդիրների լուծման ճանապարհին:

Համենայն դեպս, վերջին տարիների վերլուծությունը վկայում է ՄԱԿ-ի գործունեության [illegible] անբաժան միտումնավորությունը: Դա հատկապես լավ երևաց Իրաք-Քուվեյթյան պատերազմի և հարավսլավական ճգնաժամի պարագաներում, երբ ՄԱԿ-ի դիրքորոշումները և գործողությունները որոշվում էին համաձայն Արևմտյան [illegible] խորհրդարաններում և գործ[illegible] իշխանության մարմիններում [illegible] վճիռների: Այսօր կասկած [illegible] նարագում այն, որ եռապատերազմ[illegible] ժամանակաշրջանի ծառանգ[illegible] միջազգային համակարգը [illegible] է «նոր աշխարհակարգը» [illegible] տարբերակով իրականաց[illegible]ների համար: Իսկ դա նշանակում է, որ չնայած անվանմանը, ՄԱԿ-ը հզորագույն, սակայն նեղ խումբ երկրների շահեր արտահայտող և պաշտպանող հաստատություն է: Երբ ԵԱՀԽ-ում բեկադրող են Արևմտյան Եվրոպայի տերությունները, ապա ՄԱԿ-ն ամրագրվել է որպես ԱՄՆ-ի բեկադրանքի տակ գտնվող հաստատություն:

822 բանաձևով ՄԱԿ-ը ներկայանում է որպես միջնորդության գլխավոր թեկնածու ԵԱՀԽ առաքելության ձախողման դեպքում: Պատահական չէ, որ ՄԱԿ-ի միջամտությունը կատարվում է այս օրերին, երբ արևմտյան ճամբարում միջխմբակային պայքարը որոշակի լարվածություն է հասել և ուժեղ կողմը կոնկրետ դեպքում ԱՄՆ-ի ազդեցության տակ գտնվող ՄԱԿ-ը, ձգտում է լիակատար հսկողություն ունենալ միջազգային բոլոր խնդիրներում:

822 բանաձևը, լինելով ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ առաջին ակտը, չի շոշափում հակամարտությունն ամբողջությամբ: Չկան գնահատականներ խնդրի ընդհանուր բնույթի և հակամարտության բռնկման պատճառների վերաբերյալ, որոնք ընդունված են միջազգային գործելակերպում, և առանց որոնց հնարավոր չէ իրավական տեսանկյունից գործի քննություն վարել: Այստեղ կարծես կրկնվում է Իրան-Իրաքյա[illegible] պատմությունը, երբ այդ ընթացքում ՄԱԿ-ը [illegible] իր կանոնադրությունը և միջազգային իրավունքի բոլոր նորմերը, խուսափելով որակումներից և եզրահանգումներից: Իսկ դա [illegible] նրան, որ ծավալումները հասան այնպիսի սպառնալից մակարդակի, որից մինչև համաշխարհային նոր պատերազմը մեկ քայլ էր: Մեր պարագայում սա չափազանց մտահոգիչ է, քանի որ աղավաղում է հակամարտ կողմերի ձեռքերը և հնարավոր դարձնում երրորդ երկրների ներգրավումը հակամարտության մեջ: Բանաձևում, ճիշտ է, կան անուղղակի գնահատականներ և որակումներ, սակայն դրանք հեղհեղուկ են ու մակերեսային ներքին հակասական մեկնաբանությունների:

Ահա այս հանգամանքն իրավական տեսանկյունից տեղի է տալիս նոր խառնաշփոթության ղարաբաղյան խնդրում, թեև բոլորն ակնկալում էին, որ միջազգային այդ հեղինակավոր ատյանն ի վերջո հստակություններ կմտցներ: Բանաձևի կայացման համար հիմք ընդունելով սոսկ Քելբաջարյան իրադարձությունները, Անվտանգության խորհուրդը շեշտը դնում է բռնազավթիչ ուժերը Քելբաջարից և ընդհանրապես Ադրբեջանից գրավված տարածքներից դուրս բերելու պահանջի վրա: Երբ Քելբաջարի պարագայում բոլոր վիճելի պահերի հետ մեկտեղ հասկանալի է Անվտանգության խորհրդի պահանջը, քանի որ այդ շրջանը ԼՂՀ-ի կամ Հայաստանի մասնիկ չէ կամ վիճարկելի տարածք, ապա «Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներ» չհստակեցված արտահայտությունն ակնհայտ է Լեռնային Ղարաբաղի խնդրում պատմական և իրավական տեսանկյունից: Փաստորեն այս արտահայտությամբ չի հարգվում անգամ այն նվազագույն իմնավարությունը, որն ուներ Լեռնային Ղարաբաղը խորհրդային ժամանակներում և այն դժվարին ռազմաքաղաքական ձեռքբերումները, որոնց մեծ կորուստների գնով հասան Ղարաբաղի հայերը վերջին հինգ տարիների ընթացքում: Այս արտահայտությունն ուժեղ խաղաթուղթ է հակառակորդ կողմի համար, որը բանաձևում նշված զերիշխանության, տարածքային ամբողջականության հարգման և սահմանների անխախտելիության միջազգային իրավունքի նորմերի հետ մեկտեղ կարող է օգտագործել փաստելու Հայաստանի և հայերի ագրեսիան [illegible]ների նկատմամբ: Ադրբեջանական և թուրքական կողմի [illegible] աննախադեպ հնարավորություն է ստեղծվում բանաձևի դրույթները կիրառել սեփական մեկնությամբ տարածաշրջանային և միջազգային բոլոր կազմակերպություններում, որոնցում նրանք ազդեցիկ դեր ունեն: Առաջին հերթին դրանք Հայաստանի նկատմամբ պատժամիջոցների հիմք կհանդիսանան Սևծովյան համագործակցության խորհրդում, Տնտեսական համագործակցության կազմակերպությունում, Կասպից ծովի ավազանի երկրների համագործակցության կառույցում, Իսլամական համաժողովում: Այստեղ յուրաքանչյուր հակափաստարկ չի կարող լինել հայկական կողմի համար այն, իբր խոր շրջափակման մեջ գտնվող Հայաստանը և Ղարաբաղը վախենալու ոչինչ չունեն պատժամիջոցների կիրառումից:

Անհնար է պատկերացնել, թե ինչ կկատարվի Հայաստանի հետ, երբ նա զրկվի էներգետիկ միակ աղբյուրից՝ թուրքմենական գազից:

Բանաձևը զրկում է հայկական կողմին խուսանավելու այն մեծ հնարավորություններից, որոնք նա ուներ անկախության ձեռքբերումից հետո: Դա մղում է դեպի ավելի կախյալ վիճակ արտաքին ուժերից և նրանց ցանկություններից՝ դրանով վտանգի տակ դնելով իր ինքնուրույնությունը:

Ինչպե՞ս կարող են բացատրել նման բանաձևի ընդունումը ՄԱԿ-ում և ԱՄՆ-ում Հայաստանի վարչակազմի ներկայացուցիչները և ընդհանրապես ո՞րն է եղել նրանց դերն այս խնդրում: Գիտակցո՞ւմ ենք արդյոք, որ այսօրվանից արդեն ստիպված ենք ոչ թե հետամուտ լինել սեփական խնդիրներին, այլ ուժերը վատնել ՄԱԿ-ի 822-րդ բանաձևի կաշկանդող դրույթների և դրանց խեղաթյուրված մեկնությունների դեմ պայքարի վրա:

Երբ փորձենք ընդհանրացնել, ապա բանաձևը ոչ մի էական դեր չի կարող խաղալ խնդրի խաղաղ կարգավորման գործում: Ընդհակառակը, այն խնդրի բորբոքման և նրանում նոր կողմերի ներգրավման առիթ է ստեղծում: ԵԱԽՀ-ը վերջնականապես կարող է ձախողվել և իր տեղը զիջել ՄԱԿ-ին: Նոր միջնորդի համար ձեռնտու է, որ հակամարտ կողմերի միջև ռազմաստրատեգիական քաղաքական հավասարակշռությունը տարբեր լինի իրավաքաղաքական հավասարակշռությունից, ինչը միջնորդի համար բարձրացնում է կառավարելիության մակարդակը և նպաստում այս շրջանում նրա խնդիրների դյուրին իրագործմանը հատկապես «նոր աշխարհակարգի» կառուցման հարցում:

Բոլոր պարագաներում ՄԱԿ-ի բանաձևը չափազանց շատ էջ է բացում մեր նորագույն պատմության մեջ և Հայաստանին ու հայ ժողովրդին նետում ավելի վտանգավոր խաղերի մեջ:

ՎԱՀԵ ԹՈՆՂՐԱԿՅԱՆ
Քաղաքական և միջազգային հետազոտությունների կենտրոն

Քաղաքացիները պահանջում են նշել Հաղթանակի օրը

Երևան, 5 մայիս, Սնարկ: «Հայաստանի ղեկավարությունը, գիտակցելով իր պատասխանատվությունը հիտլերյան ֆաշիզմի դեմ մղված Հայրենական մեծ պատերազմի զոհերի հիշատակի հանդեպ, պարտավոր է վերանայել բացասական վերաբերմունքն այդ նշանավոր տարեթվի նկատմամբ», Սնարկ գործակալությանը հայտարարեց Հայաստանի քաղաքացիների ընկերակցության նախագահ Հմայակ Հովհաննիսյանը: Նա հայտնեց, որ ընկերակցության վարչությունն օրերս քննարկել է հիտլերյան ֆաշիզմի նկատմամբ Մեծ հաղթանակի 48-րդ տարեդարձի տոնակատարության նախապատրաստման միջոցառումների հարցը (Հայաստանի խորհրդարանի որոշմամբ 1991 թվականից մայիսի 9-ը չի նշվում որպես Հաղթանակի օր):

«Ընդհանուր հաղթանակի մեջ հայ ժողովրդի ավանդը, որը նրա 270 հազար քաջարի որդիների կյանք արժեցավ, Հայաստանի ղեկավարությանը պարտավորեցնում է այդ մեծ տարեթիվը նշել պետական մակարդակով: Խորհրդային բանակի սխրանքը նսեմացնելու բոլոր փորձերը ոտնձգություն են նաև հայ ժողովրդի պատվի և արժանապատվության նկատմամբ, որը տվել է այնպիսի ականավոր զորապետերի, ինչպիսիք են մարշալներ Բաղրամյանը և Խուդյակովը, Բաբաջանյանը և Իսակովը», ասվում է Հայաստանի քաղաքացիների ընկերակցության բանաձևում:

Մաղկանց ճակատագիրը քաղաքացիների ձեռքով

Երևան, 5 մայիս, Սնարկ: «Ռազմագերիների և պատանդների հարցով ադրբեջանական կողմի հետ շփումներն առայժմ անարդյունք են», երեկ Սնարկի թղթակցին հայտարարեց Լեռնային Ղարաբաղի «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92» կոմիտեի համակարգիչ Կարեն Օհանջանյանը: Նրա խոսքերով, վերջին օրերին ինքը Ադրբեջանի ազգային անվտանգության ծառայության ներկայացուցչի, ռազմագերիների և պատանդների հարցերի պետհանձնաժողովի ղեկավար Նամիկ Աբասովի, Ռուսաստանում Ադրբեջանի դեսպան Հիքմեթ Հաջիզադեի, այդ հանրապետության պետական և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ հեռախոսազրույցներ է ունեցել ԼՂՀ և Ադրբեջանի համապատասխան հանձնաժողովների հանդիպում կազմակերպելու անհրաժեշտության վերաբերյալ: Սակայն հանդիպումը մինչև օրս չի կայացել այն պատճառով, որ Ադրբեջանն ուզում է խոսել միայն և միայն այսպես կոչված «Ղարաբաղի հայ համայնքի» և ոչ թե ԼՂՀ ներկայացուցիչների հետ:

Ռաբինը Էլչիբեյին

Իսրայելի վարչապետ Իցհակ Ռաբինը ուղերձ է հղել Ադրբեջանի նախագահ Ա. Էլչիբեյին: Ուղերձում մտահոգություն է արտահայտված Ադրբեջանում տեղի ունեցած վերջին իրադարձությունների կապակցությամբ: Բացի դրանից, հույս է հայտնված, որ ճգնաժամային իրավիճակը կհաղթահարվի: Հատուկ ընդգծված է, որ Իսրայելի ղեկավարությունը դատապարտում է արյունահեղությունը և կողմերին կոչ է անում հիմնահարցերը լուծել քաղաքական միջոցներով: Հույս է հայտնված, որ երկու երկրների ղեկավարների միջև բանակցությունները կշարունակվեն: ՆՏ

Նախագահը գտնվեց, բայց նախագահ է պետք

Մեր թերթի ապրիլի 16-ի համարում «Լքված կոմիտեն փնտրում է իր նախագահին» նյութի մեջ հայտնել էինք, որ Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նախագահ [illegible] Սիմոնյանը հեռացել էր կոմիտեից և աշխատակիցներից բացառ[illegible] հրաժարական տալով:

Եվ ահա «լքված» [illegible] ձեռնամուխ եղավ իր նախ[illegible] հրաժարականի քննարկմանը, որը դիմել էր Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի վարչությանը խնդրելով աշխատանքից ազատել խնդրանքով. նա «այլ» աշխատանքի է տեղափոխվում Գիտությունների ակադեմիա:

Մայիսի 5-ին տեղի ունեցավ կոմիտեի վարչության նիստը: Եվ ահա, երբ պետք է քննարկման արժանանար նախագահի հարցը, պարզվեց, որ վարչության տեղացի 60 անդամներից ներկա են... 37-ը, այսինքն քվորում չկար (47 պետք է լինեին):

Այդուհանդերձ, ի նկատի առնելով, որ այլ անգամ զոհեն այդքան մարդ չհավաքվի, ներկաները որոշեցին չցրվել: Եվ սկսեց քննարկվել կոմիտեի գոյության անհրաժեշտության հարցը: Ի վերջո, ելույթ-խոսակցությունները հանգեցրին այն եզրակացության, որ կոմիտեի գոյությունն անհրաժեշտ է: Ընդ որում, «կոմիտեական» կողմից առաջարկվեց, որ կառավարությունը ֆինանսավորի կոմիտեին, թեև այն կմնա որպես հասարակական կազմակերպություն, բայց կառավարությունը նրան հանձնարարականներ կտա, թե ինչ անի, ինչպես անի:

Իսկ քննարկմանը ներկա գտնվող պետնախարար Արմեն Ղազարյանը նկատելով, որ կոմիտե-կառավարություն հարաբերություններում երկու կողմն էլ անտարբեր են եղել, նշեց, որ կոմիտեն ներկայացնի իր ծրագրերը, կառավարությունը կքննարկի, երբ համաձայնություն տրվեց ու հաստատվեն, ապա դրանք կֆինանսավորվեն:

Որոշվեց ստեղծել 5 հոգանոց հանձնախումբ, որը կճշտի կոմիտեի կարգավիճակը, անելիքները, կառավարության հետ հարաբերությունները, ապա դրանք կներկայացվեն կառավարությանը, որից հետո սա նա կճշտի իր տեսակետը կոմիտեի նկատմամբ:

Հավաքվածներն առանց նախագահի հարցի հետ «շփվելու» չհեռացան: Զանազան առաջարկություններ եղան այդ կապակցությամբ, թող առաջին տեղակալը լինի, հետո թե թող մյուս տեղակալը լինի նախագահ, եղավ ավելի առատաձեռն առաջարկ՝ բոլոր տեղակալներն էլ դառնան համանախագահներ:

Իսկ ավելի պարզ այս հարցը տեսնել կգա սեպտեմբերին հրավիրելիք ժողովում:

Կոմիտեն գտավ նախագահին, բայց դեռ շարունակում է նախագահ փնտրել:

Գ. Ն.

Գրքերը քչացել են, ընթերցողները շատացել

Հայաստանի խոշորագույն գրադարանների գրքային ֆոնդի լրացման ընթացքը դանդաղել է: Ինչպես Նոյյան տապանի թղթակցին հայտնեց Հայաստանի Հանրապետության Ակադեմիայի ֆունդամենտալ գրադարանի գիտքարտուղար Կարապետ Մինասյանը, Ակադեմիայի գրադարանային համակարգն ունի 21 հազ. բաժանորդ (1990-ին 20 հազ.), որոնց գրեթե բացարձակ մեծամասնությունը գիտաշխատողներ են: Ակադեմիայի գրադարանի գրքային ֆոնդը կազմում է 4 մլն գիրք և ամսագիր, որոնցից 1 մլն 220 հազարն օտարալեզու է: Նախկին համակարգերի վերացման և տարադրամի սղության պատճառով 1992-ին գրադարանը ստացել է 22 հազ. 591 միավոր գրականություն, որից 8702-ը օտարալեզու (1986-ին ստացվել է 92 հազ., 1989-ին 53 հազ. միավոր գրականություն): Վերջին ամիսների ընթացքում Գյուլբենկյան հիմնադրամի միջոցով գրադարանը ստանում է անգամ տարիներին պատվիրած գրքերը: Իսկ աշխարհի 51 երկրների 600 գիտական գրադարաններից, թանգարաններից, հրատարակչություններից, համալսարաններից և ինստիտուտներից գիտական ամսագրեր և գրքեր գրադարանը ստանում է միջազգային գրափոխանակության միջոցով:

Իսկ Հայաստանի [illegible] գրադարանի գիտական գ[illegible] [illegible]րեն Անահիտ Հարությունյանի խոսքերով, ներկայումս Հայաստանի Ազգային գրադարանի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով երկար ժամանակ չի իրականացվում փոխանակման ֆոնդով գրքերի փոխադրումը արտասահման, ինչը սպառնում է արտասահմանում գործընկերների կորստով: Մոսկվայի Կենտրոնական գրադարանային կոլեկտորից արդեն մի տարի է, ինչ պարտադիր նմուշով գրքեր և ամսագրեր չեն ստացվում: Գրադարանը չի ստանում նաև պարբերական մամուլը, ինչը նկատելիորեն ազդում է ընթերցողների քանակի վրա: Սակայն, չնայած դրան, վերջին երկու ամիսներին գրադարան է այցելել այնքան ընթերցող, ինչքան այցելել էր 1992-ի 6 ամիսների ընթացքում: Գրադարանի ֆոնդում կան 7 մլնից ավելի գրքեր, ամսագրեր և թերթեր: Ներկայումս գրադարանում գիտական աշխատանք է կատարվում հայ պարբերական մամուլի բիբլիոգրաֆիայի առաջին հատորը կազմելու համար:

ՆՏ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Շուշիի ազատագրման տարելիցի և Մեծ հայրենականի հաղթանակի օրը հրավիրվում է համերաշխության համախմբում ի պաշտպանություն պատմական ՔԱՐՎԱՃԱՌ-ՔԵԼԲԱՋԱՐԻ հայկական տարածաշրջանում ծավալված մարտական վերջին գործողությունների.

Ազգային հասարակական-քաղաքական բոլոր կազմակերպությունների ներկայությունը ողջունելի է:

Հավաքը տեղի կունենա մայիսի 9-ին, ժամը 14.00, Անկախության հրապարակում

«ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
ՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՇԱՐԺՈՒՄ

digitised by A.R.A.R.@

ԳԱՎԱՌԱԿԱՆ ԽՃԱՆԿԱՐ

Ձեայի բաղաք... կայքի

Սխալման մեկնելուց առաջ ես զանգեցի իմանալու, թե ի՞նչ տանեմ: Ի պատասխան լսեցի յուղ, պանիր, ձու, շաքար: Եղբայրս, որի մեքենայով ուղեւորվեցինք, գյուղ էր տանում նույն բաները: Երեւանի ավտոմայրուղով ճանապարհին մենք հանդիպեցինք ընդամենը երկու մեքենայի: Յուրաքանչյուրի մեջ, հետեւի ապակու առջեւ, երեւում էին ձվեր: Ժամանակի տարօրինակություններն են. առաջ քաղաքից գյուղ էին տանում երշիկ, կոնֆետ, թխվածք: Այժմ պանիր, ձու, գյուղմթերքներ:

Այդ ամենը Երեւան են բերում գործարար մարդիկ մոտիկ ու հեռավոր սահմաններից: Մեզ մոտ դրանցից ոչ մեկն արդեն գրեթե չի արտադրվում: Սեփականաշնորհումը երկսայրի զավազան դուրս եկավ: Նախկին ընդհանուր գույքի բաժանման ընթացքում տեղի ունեցած չեղումները, որից առաջ ամենից շատ բողոքում էին գյուղացիները, չարյաց փոքրագույնն էր: Հողի «նոր տիրոջն» ամենից մեծ հարված հասցրին վայրի շուկան անասնագներով, պայմանագրերի անգործունեությունը, գյուղարդյունաբերության վերաբերյալ պետական ծրագրի բացակայությունը: Պետությունը գյուղացուն առանձնապես չօգնեց ոտքի կանգնելու, եւ ոչ էլ պատշաճ ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու համար: Բայց ախր ամեն ինչ այնքան լավ սկսվեց: Շատ քաղաքացիներ առաջին անգամ տասնամյակների ընթացքում վերադարձան հողին: Եւ նրանք, ովքեր ինչ-որ տեղ կորցրել էին տունը, կայքը եւ հնարավորություն ունեցել քաղաքում նորը ձեռք բերել, եւ նրանք, ովքեր սրափ գնահատեցին, որ առաջիկա տարիներին քաղաքում կերակրվելը դժվար կլինի, իսկ հողը չի խաբի: Եղան նաեւ այնպիսիք, որոնց կարելի է ռոմանտիկներ անվանել: Կար հավատ եւ հույս: Կար աշխատելու ցանկություն: Չկար միայն համակարգ: Բայց դա բավական եղավ, որպեսզի նոր տերն զգար իր անտիրությունը: Այժմ, փառք աստծո, «վերեւում» կարծես թե ինչ-որ բան փոխվել է: Անգամ «Զանգեզուր» ծրագիր է ստեղծվել:

Իսկ միգուցե լավ է, որ դրա շուրջ մեկենասային աղմուկ չկա: Այնուհանդերձ, ինչպիսին սեփականաշնորհման կամ եվրատոլիսի շուրջ:

Չգիտեմ: Ասված տա, որ ծրագիրը ոչ թե հերթական ուրվական լինի, այլ գործող:

Ձախ ձեռքով աջ ականջը

Երբ գյուղատնտեսությունը բարձրացվի անհրաժեշտ մակարդակի, որքա՞ն կպահանջվի հացի եւ կաթի պահանջարկը հանրապետության մասշտաբով: Սա այն գլխավոր հարցն էր, որն ուղղեցի գործկոմի նախագահ Սամվել Սարգսյանին: Նրա մենախոսությունը հաղորդում եմ բառացիորեն. «Երբ ես դեռեւս ոչ թե նախագահ, այլ շրջխորհրդի պատգամավոր էի, առաջարկեցի Սիսիանում ստեղծել ալրաղաց կոմբինատ: Ախր տեսեք, թե ինչ անհեթեթություն է: Հացահատիկն այստեղից տանում են Երեւան, իսկ հետո մենք այնտեղից ալյուր պետք է ստանանք կամ աղբրանենք: Էլ չեմ խոսում ճանապարհային կորուստների, տրանսպորտային ծախսերի եւ այլնի մասին: Տարօրինակ գործելակերպ է՝ ձախ ձեռքով բռնել աջ ականջը: Ավելի շատ մի տեղ մշակում ենք, մյուսում արտադրում, երրորդում օգտագործում... Ինչի՞ համար է այս շղթան, երբ ավելի նպատակահարմար է այս ամենը կատարել տեղում: Արդի պայմաններում մենք չենք էլ կարող նման շռայլություն թույլ տալ: Սիսիանին ալրաղաց կոմբինատ է անհրաժեշտ: Ոսկեղենի օգուտներից բացի կան նաեւ «կողմնակիները»: Ավելցուկները կարելի է բաց թողնել որպես խտացրած կեր: Իսկ Սիսիանը անասնապահական շրջան է: Ամեն դեպքում այդպիսին էր համարվում, քանի դեռ սեփականաշնորհումը չհանգեցրեց նրան, որ ոչնչացվեց 22 հազար գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն, ավերվեցին անասնապահական համալիրները, որոնց համար միլիարդներ էին ներդրվել, գոյություն չունի թռչնաբուծություն: Նախկինում օրական 115 հազար լիտր կաթ մշակող Սիսիանի պանրագործարանն այժմ իջել է 200-300 լիտրի: Ալրաղաց գործարանը կարող է շատ խնդիրներ լուծել: Այն 8-9 ամիս կարող է աշխատել մեր հացահատիկով, որը բավական է ողջ շրջանը հացով ապահովելու համար: Մնացած ժամանակում կաշխատի բերվող հացահատիկով: Ինչ-որ անկայունության, կտրվածության դեպքում էլ շրջանը չի կանգնի խնդրի առջեւ, թե որտեղի՞ց եւ ինչպե՞ս ալյուր ճարի առանց հաց չմնալու համար: Մերը հացառատ շրջան է, մեր վարելատարածքը գրեթե ամենամեծն է հանրապետությունում: Հետեւաբար խնդիրը պետք է բարձրացվի ու լուծվի իր ողջ համալիրով՝ սկսած սերմնաբուծական տնտեսություններից, որտեղ կանեցվի բարձրորակ հացահատիկ, մինչեւ ալրաղաց գործարան»:

ԲՈՒ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Աղքատ հիմնադրամ ուսանողների համար

Ուսանողների օգնության բարեգործական հիմնադրամը դեռեւս չի գործում: 1992 թվականի դեկտեմբերից Երեւանում ստեղծվել է ուսանողների օգնության հիմնադրամ, որի նպատակը կարիքավոր ուսանողներին բարեգործական օգնություն ցույց տալն է՝ ուսման վարձից մասնակի կամ լրիվին ազատելու ձեւով: Ինչպես հայտնեց բարեգործական հիմնադրամի նախագահ, Երեւանի ժողովրդական տնտեսության ինստիտուտի ռեկտոր Թորգոմ Նալչաջյանը, արտոնություններ տրվելու են գերազանցիկ կամ գիտական աշխատանքով զբաղվող ուսանողներին: Հիմնադրամն օգնություն է հասկացնելու նաեւ հայազգի տարբերությամբ զբաղվող ոչ հայազգի ուսանողներին: Հիմնադրամի հիմնադիրներից է Գ.Խ. պատգամավոր, տնտեսական աշխարհագրության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Գրիգոր Ավագյանը: Նա «Հայերն ու Հայաստանն աշխարհում» գրքի հեղինակն է: Իր գրքի համար ստացված ողջ հոնորարը Ավագյանը փոխանցել է հիմնադրամի հաշվին: Սակայն, քանի որ հիմնադրամի հաշվում դեռեւս չկա անհրաժեշտ գումար, առայժմ իր գործունեության ողջ ընթացքում հիմնադրամը դեռեւս ոչ մեկին օգնություն ցույց չի տվել: Վերջերս ստեղծված Հիմնադրամը առայժմ ինքն է օգնության եւ գործարար մարդկանց օժանդակության կարիք զգում: ՆՏ

Մայիսի 7-ին, ուրբաթ օրը, ժամը 15.00-ին Երեւանի բժշկական ինստիտուտում տեղի կունենա Ղարաբաղում զոհված ազատամարտիկ Արմեն Դունյանի հուշատախտակի տեղադրման արարողությունը:

Հանդիպում ՀՌԱԿ վարչությունում

Մայիսի 5-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակ այցելեց Միացյալ Նահանգների Արեւմտյան թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Վաչե արքեպիսկոպոս Հովսեփյանը:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում Վաչե արքեպիսկոպոս Հովսեփյանը հանդիպում ունեցավ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի, վարչության անդամներ Յակոբ Ավետիքյանի, Վիգեն Խաչատրյանի, Սուրեն Թորոսյանի եւ Գագիկ Օհանյանի հետ:

Շուրջ երկու ժամ տեւած զրույցի ընթացքում տեղի ունեցավ կարծիքների փոխանակում Հայաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականության վերաբերյալ, ներկայացվեց Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության դիրքորոշումը սփյուռք-հայրենիք փոխհարաբերությունների՝ այդ թվում եկեղեցական-թեմական հարցերի նկատմամբ: Հանդիպումն անցավ ջերմ եւ գործնական մթնոլորտում:

Նույն օրը երեկոյան ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը Ս. Էջմիածնում հանդիպում ունեցավ Կանադայի Հայոց թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Հովնան եպիսկոպոս Տերտերյանի հետ: Զրույցի ընթացքում ընդգծվեց, որ Ռամկավար ազատական կուսակցությունը պահպանելով իր ավանդական քաղաքականությունը, շարունակում է զորավիգ կանգնել Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնին եւ նրա արժանավոր գահակալ Վազգեն Ա. կաթողիկոսին: Քննարկվեցին նաեւ երկկողմ հետաքրքրություն ներկայացնող մի շարք այլ հարցեր: «Ազգ»

Սպառողական նվազագույն զամբյուղը երաշխավորված եկամտից 5.5 անգամ թանկ

Երեւան, 5 մայիս. Սնարկ: Առողջապահության եւ սոցիալական հարցերի խորհրդարանային հանձնաժողովի փորձագիտական տվյալների համաձայն, որոնք ստացել է Սնարկի թղթակիցը, մայիսի 5-ի գներով նվազագույն սպառողական զամբյուղը կազմում է 16.227 ռուբլի: Դրանից 11.112 ռուբլին հարկավոր է ծախսել մարդու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական պարզ վերարտադրության համար անհրաժեշտ սննդամթերքի վրա: Մինչդեռ այսօր նվազագույն երաշխավորված եկամուտը կազմում է 3000 ռուբլի: Ապրիլի 25-ի համեմատությամբ զամբյուղը թանկացել է 25 տոկոսով:

Սակայն, Սնարկի տեղեկությունների համաձայն, ծախսերի աղյուսակում հաշվի չեն առնված ամեն օր կիրառվող թանկարժեք մոմերը, [illegible] եւ կերոսինը, որոնք կենսականորեն անհրաժեշտ են գազի ու լույսի բացակայության պայմաններում, ինչպես նաեւ ծխախոտը, մանկական շորերը եւ կյանքի մյուս «ուրախությունները»:

Սնարկի տեղեկանքը. դոլլարի շուկայական փոխարժեքը 925-945 ռուբլի է: Մսի շուկայական գինը՝ 1000-1700, կարագինը՝ 1900, մեկ ձվինը՝ «ընդամենը» 40 ռուբլի:

ԳՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ 1993 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՅԻՍԻ 5-ԻՆ

Յուղ	1800
Հալեցրած յուղ	2600
Պանիր	1400 եւ 1600
Ձու	1100
Ձուկ «Սիգա» 1 հատը	200
Երշիկ 1 ձողը	1200 մինչեւ 4000
Կարտոֆիլ	80 մինչեւ 100
Գլուխ սոխ	350-500
Գազար	120 մինչեւ 150
Բազուկ	150
Ձուկ «Իշխան» 1 կգ	1500
Կաղամբ	80 մինչեւ 100
Կանաչ սոխ 300 գ	60
Խառը կանաչի 300 գ	100 մինչեւ 120
Լավաշ 1 հատը	40 մինչեւ 50
Խնձոր	250 մինչեւ 500
Ելակ	3000 մինչեւ 4000
Բանան	2500 մինչեւ 3000
Նարինջ	1000 մինչեւ 2000
Կիտրոն 1 հատը	80 մինչեւ 150
Լոլիկ	2000 մինչեւ 3000
Վարունգ	1000 մինչեւ 1500
Սունկ	800 մինչեւ 2000
[illegible], կինձ, [illegible] 300 գ	40 մինչեւ 50
Բողկի փունջը	120
Միս եւ հավ	վաճառքում չկա

ՆՏ

Մսի փոխարինիչ հայ երեխաներին

Երեկ, մայիսի 5-ին Նուբարաշենի գիշերօթիկ դպրոցում սկսեց գործել «Սոյ երեխաների համար» սննդամթերքով օգնության նոր ծրագիրը, որը հովանավորում է Ամերիկայի հայ Ավետարանական եկեղեցու Արեւելյան թեմը, համագործակցելով «Աշխարհում սովը վերացնելու» ամերիկյան կազմակերպության հետ:

Ծրագրի միջոցով, որը կտեւի մեկ տարի, շուրջ 4 հազար երեխաներ որբանոցներում եւ գիշերօթիկ դպրոցներում կկերակրվեն օրը մեկ անգամ սոյայով (բարձր սննդարարություն ունեցող, մսին փոխարինող) պատրաստված ճաշատեսակով:

«Այս ծրագրի ծախսերը կկազմեն 250 հազար ամերիկյան դոլլար, ասաց Ամերիկայի հայ Ավետարանական եկեղեցու Արեւելյան թեմի երեւանյան գրասենյակի տնօրեն Լեւոն Ավագյանը: Իսկ երբ հայ փոքրիկներին դուր գան այդ մթերքից պատրաստված ճաշատեսակները, ապա հավանաբար ծրագիրը կերկարացվի եւս մեկ տարով»:

Այժմ Միացյալ Նահանգներից եւ Մոսկվայից ժամանած մասնագետները սովորեցնում են հայ խոհարարներին օգտագործել սոյը տարբեր տեսակի ճաշերի մեջ, ներառյալ հայկական տոլմա պատրաստելիս: Հ. Մ.

Անգլո-ֆրանսիական դրոշ հայ գեներալին, կամ ինչու չնշենք մայիսի 9-ը

Սխալված չենք լինի, երբ ասենք, որ մայիսի 9-ը ոչ միայն «սովետական ժողովրդի», այլեւ ամբողջ մարդկության հաղթանակի օրն է ֆաշիզմի դեմ: Հաղթանակ, որին իրենց ծանրակշիռ մասնակցությունն են բերել նաեւ հարյուր հազարավոր հայորդիներ ոչ միայն Խորհրդային Միությունում, այլեւ Ֆրանսիայում, Իտալիայում, ամենուր: Այսօր Հայաստանում մայիսի 9-ը պաշտոնապես չի նշվում: Եւ սակայն գոյություն ունի Հայաստանի պատերազմի եւ աշխատանքի վետերանների միությունը, որի շուրջ համախմբված վերջին մոհիկանները դեռ փորձում են պայքարել ազգի պատմական հիշողության պահպանման համար եւ նշում են մայիսի 9-ը որպես ոչ միայն Խորհրդային Միության, այլեւ Հայաստանի ու հայ ժողովրդի հաղթանակի օր: Իսկապես, ցա՞վ բան է մոռանալ մեր նորանկախ հանրապետության պատերազմի վետերանների համար, որոնց բաժին ընկավ նաեւ, որ Հայաստանը հասավ մինչեւ մեր օրերն ու ձեռք բերեց դարերով երազած անկախությունը: Եւ արժե՞ր արդյոք զրկել նրանց տարվա մեջ գեթ մի օր խնդալ օրվա հերոսները զգալու նախկին մեծությունից:

Հայաստանում է գտնվում ֆրանսահայ վետերանների միության նախագահ Անդրե Մեծիրյանը: Եկել է Հայաստան ապրիլի 24-ին այցելելու Մեծ եղեռնի հուշարձան, բաժնելու նվիրատվությունը Ֆրանսիա տանելու Ղարաբաղում վիրավորված զինվորներին, ինչպես նաեւ Հայաստանի պատերազմի եւ աշխատանքի վետերանների միության նախագահ, գեներալ Աշոտ Ղազարյանին հանձնելու դեռեւս 1932 թվականին գեներալ դը Գոլի կողմից ստեղծված անգլո-ֆրանսիական պատվո դրոշը: «Վիրավորներին Ֆրանսիա տանելու աշխատանքներն իրականացնում ենք «Ազգ» թերթի միջոցով՝ համագործակցելով բժիշկներ Հարութ Դանիելյանի եւ Սեդա Քոչարյանի հետ, ասում է պրն Մեծիրյանը: Վիրավորներից երեքն արդեն վերադարձել են, չորսը մեկնել են երեք ամիս առաջ, չորսը մեկնեցին անցյալ ամիս, եւս մի քանի հոգի կմեկնեն ավելի ուշ»:

Անգլո-ֆրանսիական պատվո դրոշի հանձնումը տեղի ունեցավ մայիսի 2-ին, Հայաստանի պատերազմի եւ աշխատանքի վետերանների շենքում, ուր հավաքվել էին վետերանները ու օգտվելով առիթից, նշում էին Հաղթանակի օրը: Հանդիպմանը ներկա էր նաեւ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: «ՀՌԱԿ-ը սերտ կապեր ունի Հայաստանի պատերազմի եւ աշխատանքի վետերանների վարչության հետ, եւ մենք խորապես հարգում ենք այդ կազմակերպությունը, ասաց նա: Այդ կազմակերպության մեջ համախմբված են գիտության, մշակույթի, աշխատավորության մեծագույն փորձ ունեցող մարդիկ, որոնք մասնակցել են երկրորդ համաշխարհային պատերազմին եւ որոնց անունները ոսկե տառերով գրված են մեր ժողովրդի պատմության մեջ: Նրանք շատ որոշակի դեր են կատարել, որպեսզի Հայաստանը պահպանվի, եւ հետագայում դառնա այսօրվա Հայաստանի պետական անկախության [illegible]: Մենք խոնարհվում ենք որպես ազգ ունենալով պատմական հիշողություն եւ պետք է խորապես հարգենք այդպիսի մարդկանց գործունեությունը: Ուզում եմ ասել նաեւ, որ ՀՌԱԿ-ը եւ նրա պատգամավորական խմբակցությունը առաջարկություն արտահայտել են մայիսի 9-ը պաշտոնապես ընդունելու համար, եւ մենք զգում ենք, որ այն հանգամանքը, որ այսօր մայիսի 9-ը Հայաստանում պետական տոն չէ, նսեմացնում է, չհարգել ժողովրդին, նրա անցյալը, հավատարիմ չլինել նրա պատմական հիշողությանը եւ չընդունել, մոռանալ սեփական պատմությունը: Դա ընդունելի չէ: Մենք պետք է միշտ հիշենք եւ վառ պահենք մեր ժողովրդի մեծ հաղթանակի հիշատակը:

Ինչ վերաբերում է այսօրվա հանդիպմանը, ապա դա կարելի է համարել երեք կազմակերպությունների՝ ՀՌԱԿ-ի, Հայաստանի պատերազմի եւ աշխատանքի վետերանների եւ ֆրանսահայ վետերանների միությունների համագործակցության արդյունք: Մեզ միացնում է մի կարեւոր հանգամանք՝ հավատարիմ լինել ժողովրդի հիշողությանը, եւ այս առումով մենք գտնվում ենք գաղափարական նույն հողի վրա»:

Եւ իսկապես, հանդիպումը, որն անցավ «ոչ ոք չի մոռացվել, ոչինչ չի մոռացվել» ոգով, բավականին ջերմ էր: Նույն պատերազմում, նույն ճակատում, տարբեր ճակատներում կռված վետերանները իրար ասելու շատ բան ունեին: «Ես ցանկանում եմ հաղորդել ֆրանսահայ մեր եղբայրներին, որ ինչ դժվարություններ էլ լինեն, Հայաստանը կա, ապրում է եւ շարունակելու է ապրել, ասաց Խորհրդային Միության հերոս, գեներալ Աշոտ Ղազարյանը: Միաժամանակ կոչ եմ անում մեր եղբայրներին չխուսափել զինակոչից եւ ծառայել հայկական բանակում, քանզի ամուր բանակն այսօր Հայաստանի անվտանգության երաշխիքն է»:

ԱՐԱՄ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Զրույց

ԷՆԵՐԳԻԱ. ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԻՑ ՄԵԿԸ

Երեկ Հայաստանի ժուռնալիստների միության սրահում տեղի ունեցավ Ֆրանսիայում լույս տեսած «Les Nouvelles d'Arménie» նոր ֆրանսերեն ամսագրի խմբագրակազմի մամուլի ասուլիսը: Գլխավոր խմբագիր Վալերի Թորանյանը ներկաներին հայտնեց, թե իրենք ձգտում են հրատարակել մի անկախ, պրոֆեսիոնալ ամսագիր, որի հիմնական նպատակը կլինի ֆրանսահայ գաղութին, ֆրանսախոս գաղութներին (Շվեյցարիա, Բելգիա, Կանադա), ինչպես նաեւ ֆրանսիացիներին ծանոթացնել Հայաստանում, Ղարաբաղում կատարվող իրադարձություններին: Ամսագրի առաջին համարը լույս է տեսել բազմաթիվ ջանքերից հետո, երբ մի քանի ֆրանսահայեր հավաքվել են եւ համատեղ ջանքերով ստեղծել բաժնետիրական ընկերություն՝ 600 հազար ֆրանկ կապիտալով: Ամսագրի հայաստանյան ներկայացուցիչ Վիգեն Չիթերյանը նշեց, որ այդ գումարն առայժմ հնարավորություն կտա լույս ընծայել ամսագրի 6 համար, որից հետո եթե լինեն բաժանորդներ (4000-5000), ապա ամսագիրը կկարողանա ապահով շարունակել իր գործունեությունը: Խմբագրակազմի ցանկությունն է ընդգրկել ոչ միայն հայաստանյան կամ ֆրանսահայ լրագրողների, այլեւ ֆրանսիացի կամ այլազգի թղթակիցների հոդվածներ: Առայժմ ամսագիրը լույս է տեսել 30 հազար տպաքանակով: Մեկ տարվա բաժնեգինը Եվրոպայում 340 ֆրանկ է, Եվրոպայից դուրս՝ 410 ֆրանկ: Ամսագիրը կվաճառվի նաեւ Երեւանի բուկինիստական գրախանութներից մեկում (Մաշտոցի 45), մեկ համարը 300 ռուբլի արժողությամբ: «Les Nouvelles d'Arménie» ամսագրի ղեկավարները հույս հայտնեցին, որ եթե ապահովեն՝ անհրաժեշտ որակ, ապա ամսագիրը կունենա հաջողություններ:

Ստորեւ տպագրում ենք ամսագրի առաջին համարից առնված մի հարցազրույց ուժանյութի հարցերով խոշոր մասնագետ ֆրանսահայ ՊԻԵՌ ԹԵՐԶՅԱՆԻ հետ: Պիեռ Թերզյանը շուրջ երկու տարի է, ինչ Հայաստանի կառավարության խորհրդականն է էներգետիկ հարցերի գծով: Կարծում ենք նյութը կհետաքրքրի ընթերցողներին:

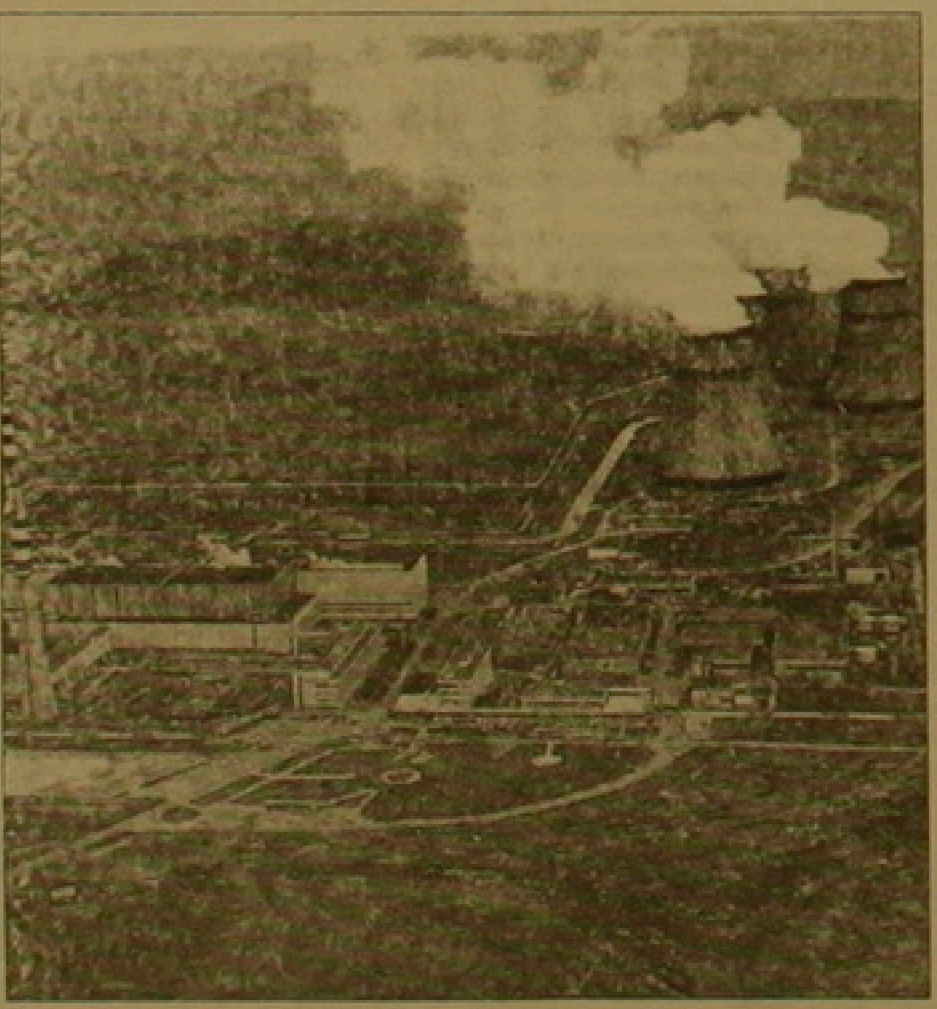

— Հայաստանի իշխանություններն ինչպե՞ս են պատրաստվում հաջորդ տարվա ձմռանը էներգետիկ առումով:

— Եկեք պատրանքներ չունենանք: Եթե շրջանի աշխարհաքաղաքական իրադրությունը չբարելավվի, ապա վառելիքի պակասը չի կարող վերացվել: Էներգիան նման է ծանր արդյունաբերությանը: Ամենափոքր նոր նախագծի իրագործման համար պահանջվում է առնվազն երկու-երեք տարի: Ուրեմն, հարկ կլինի դիմանալ եւս երկու ձմեռ: Ժողովրդի վիճակի բարելավման հույս կարելի է ունենալ լավագույն կազմակերպման, նավթամթերքների առավելագույն քանակության ներմուծման ու կուտակման, տեղական էներգետիկ փոքր պաշարների (ջուր, ածուխ, փայտ եւ այլն) նպատակահարմար օգտագործման դեպքում, դրանց բաշխումը կատարելիս հաշվի առնելով միաժամանակ տնտեսական գերակայությունները եւ հասարակության կարիքները: Հարկավոր է ամեն գնով պահպանել նվազագույն արդյունաբերական գործունեություն շուրջ 70-80 գործարանների շնորհիվ, որոնք արտադրում են անհրաժեշտ եւ արտահանական ապրանքներ: Առանց դրա Հայաստանի տնտեսությունը նույնպես կփլուզվի:

— Ի՞նչ կասեիք ամերիկացիների այն հայտարարության մասին, թե Հայաստանում նավթ ու գազ է հայտնաբերվել:

— Մենք խորհրդային դարաշրջանից բազմաթիվ շեղումներ ենք ժառանգել բոլոր բնագավառներում: Բացառություն չի կազմում նավթի որոնումը: Խորհրդային իշխանության օրոք Հայաստանում փորվեցին հարյուրավոր հորատանցքեր, որոնք բոլորն էլ անօգտակար էին նավթի եւ գազի առումով, քանի որ բավականաչափ խոր չէին: Միայն յոթ հորատանցք է հասնում զգալի խորության: Դրանցից չորսը գազի եւ նավթի առկայության նշաններ են ունեցել: Սակայն գիտական որեւէ ստուգում չի կատարվել, այնպես որ առայժմ չենք կարող խոսել «հայտնագործման» մասին: Մենք Հայաստան ենք հրավիրել եվրոպացի եւ ամերիկացի փորձագետների, որպեսզի նրանք քննության առնեն առկա տվյալները եւ արտահայտեն իրենց կարծիքը: Ամերիկացիները, ըստ իրենց սովորության, իրենց կարծիքը հրապարակել են փոքր-ինչ սենսացիոն ոճով, որը իրենց հայկական մամուլի մի մասը: Այդ փորձագետներն ասում են, թե պաշարներ կան եւ որոնումների վերսկսումն արդարացված կլինի: Սա խրախուսիչ է, բայց դեռ ոչինչ հավաստի չէ: Մենք այժմ փորձում ենք հայթայթել հորատման սարքավորումներ, դրանք տեղափոխել Հայաստան եւ մինչեւ ձմեռ առնվազն մեկ հորատում կատարել հեռանկարային համարվող վայրերից մեկում: Դա վիթխարի աշխատանք է: Եթե բարեբախտաբար այդ հորատման շնորհիվ գազ կամ նավթ ստացվի, դա շատ արժեքավոր կլինի: Բայց դեռ վաղ է վերջնական կարծիք հայտնելու համար:

— Կարո՞ղ եք արդյոք ընդհանուր գծերով գնահատել Հայաստանի հեռանկարները էներգետիկ բնագավառում:

— Պետք է հաշվի առնել տնտեսական հեռանկարը: 15-20 տարում Հայաստանը կարող է հասնել ավելի քան 50 տոկոսանոց էներգետիկ անկախության: Դա այսօր կարող է ուտոպիա թվալ, բայց առկա են իրական հեռանկարներ: Ներկայումս հիդրոէլեկտրակայանները բավարարում են երկրի կարիքների 15 տոկոսը: Ատոմակայանը (Մեծամորի նորոգված ԱԷԿ-ը կամ մեկ ուրիշը) կբավարարեր այդ կարիքների 25-30 տոկոսը: Հիդրոէլեկտրակայանների չօգտագործված հնարավորությունները փոքր ՀԷԿ-երի հետ մեկտեղ կկարողանային տալ եւս 7 տոկոս, մինչդեռ այլընտրական աղբյուրները (արեգակնային եւ հողմային) կտային 5-7 տոկոս:

Մյուս կողմից, կարելի է ածխի պաշարները շահագործել էլեկտրաէներգիա ստանալու համար, գումարած գազի կամ նավթի հայտնաբերման հնարավորությունները:

— Կարո՞ղ եք ավելի մանրամասն խոսել հիդրոէներգետիկայի մասին:

— Ներկայիս 15 տոկոսը պետք է առավել նպատակահարմար օգտագործվի: Օրինակ, Սեւանը, որը էլեկտրականության հիմնական մատակարարն է, ամեն օր զգալի քանակությամբ ջուր է կորցնում: Հնարավոր կլիներ ջրի այդ շռայլումը էապես կրճատել, ատոմակայանի տված էլեկտրականության շնորհիվ գիշերները գործող պոմպային համակարգի միջոցով, որը թույլ կտար վերօգտագործել ջուրը եւ կրկին լցնել լճի մեջ: Այդ դեպքում լճի մակարդակը շատ արագ կբարձրանար:

Ինչ վերաբերում է փոքր ատոմակայաններին (յուրաքանչյուրը 200-2000 կՎտ), որոնց համար ընտրվել է 400 հնարավոր վայր, դրանք կկարողանային 15-20 տարի հետո ունենալ մինչեւ 240-250 ՄՎտ հզորություն, այսինքն Մեծամորի ԱԷԿ-ի 1/3-ը, այն էլ բավական մեծ ներդրումներից հետո:

— Իսկ ատոմակայա՞նը:

— Այս առումով հիմնականն արդեն արված է: Այսօր կարծես թե հակված ենք վերաբացելու 830 մեգավատանոց ատոմակայանը 5-7 տարվա համար, լուրջ ջանքեր գործադրելով անհրաժեշտ նորմաներին համապատասխանեցնելու նպատակով, ինչի համար հարկ կլինի երկու տարվա աշխատանք: Ավելի ուշ արեւմտյան նորմաներին համապատասխանող մի նոր ատոմակայանի կառուցումը թույլ կտա ստանալ 1000 ՄՎտ հզորություն:

— Ի՞նչ վիճակում են էներգիայի վերականգնելի աղբյուրներին վերաբերող հետազոտությունները:

— Հենց նոր ես՝ նշեցի արեգակնային եւ հողմային էներգիաները: Կարելի է ավելացնել գեոթերմիկ (ընդերքի ջերմության) էներգիան, որը Եվրոպայում ակնկալված արդյունավետությունը չունեցավ եւ թանկ է նստում մասնավորապես կոռոզիայի պատճառով: Եվրոպական մի ընկերություն ուսումնասիրում է այս տարբերակը:

Ինչ վերաբերում է արեգակնային էներգիային, փորձարկումները կատարվել են լաբորատորիայում: Հայ գիտնականները կարողանում են նաեւ պատրաստել մարտկոցներ, բայց նրանք դեռ չեն անցել արդյունաբերական փուլին: Հողմային էներգիայի օգտագործման նպատակով ներկայումս հետազոտվում է շուրջ 100 տեղավայր: Ուսումնասիրվում են քամիների արագությունը եւ կանոնավորությունը: Շուրջ մեկ տարի է, ինչ Ճառահովտում փորձարկվում է փոքր հողմակայան: Գյուղական որոշ շրջաններում նման փոքր հողմակայանների զարգացումը հնարավոր է:

— Ի՞նչ կասեիք նավթի եւ գազի մասին:

— Մոտավորապես 2005-2010 թթ. Հայաստանը հավանաբար նավթի վերամշակում կձեռնարկի, որին կմասնակցեն Հայաստանը, արեւմտյան որեւէ ընկերություն եւ հումքի մատակարար երկիրը: Նավթամշակման այդ արտադրությունն արդարացված կլինի, եթե նկատի ունենանք, որ Հայաստանը կարող է դառնալ դեպի Եվրոպա նավթի, ինչպես նաեւ գազի տարանցման ուղիներից մեկը (գուցե նույնիսկ փոքր արտադրող): Այդ նպատակով Հայաստանը պետք է դառնա շատ զարգացած պահեստավորման երկիր, եւ խիստ հավանական է, որ Հայաստանով անցնի մեկ-երկու գազատար: Այդ պահից մենք վերջնականապես ջանքերը կբեւեռենք ընդերքի հնարավորությունների վրա:

— Որտեղի՞ց կգա Հայաստանով անցնելիք գազը կամ նավթը:

— Հավանաբար Իրանից, որի հետ վերջերս հուշագիր ստորագրվեց գազատարի կառուցման մասին, որը միաժամանակ գազ կմատակարարի Հայաստանին ու Նախիջեւանին, ընդհանուր մեծ հաստված ունենալով Իրանում: Ուսումնասիրվում են բազմաթիվ ուրիշ կոնկրետ նախագծեր.

— Յամալի թերակղզուց ռուսական գազի տարանցումը դեպի Թուրքիա,

— ադրբեջանական նավթի փոխադրումը Հայաստանով եւ Թուրքիայով դեպի Միջերկրական ծով,

— Ղազախստանի նավթի փոխադրումը Հայաստանով եւ Թուրքիայով դեպի Միջերկրական ծով,

— Թուրքմենական գազի փոխադրումը Հայաստանով եւ Թուրքիայով դեպի Եվրոպա,

— իրանական գազի փոխադրումը Հայաստանով եւ Ռուսաստանով դեպի Եվրոպա,

— իրանական նավթամուղի կառուցումը դեպի Սեւ ծով եւ այլն:

Այո, բազմաթիվ հեռանկարներ են ուրվագծվում շրջանի աշխարհաքաղաքական քարտեզի վերագծման ֆոնի վրա, Թուրքիայի եւ Իրանի բացահայտ հակամարտության պայմաններում:

— Հնարավո՞ր է արդյոք Հայաստանի էներգետիկ կարիքների բավարարումը համաձայնեցնել շրջակա միջավայրի պահպանման, աղտոտման կանխման եւ առհասարակ բնապահպանության պահանջների հետ:

— 2000 թվականին Հայաստանը կունենա առավելապես սեփական էներգետիկ պաշարներ. զարգացած հիդրոէներգետիկա, միջուկային էներգետիկա եւ էներգիայի վերականգնելի աղբյուրներ: Բացի դրանից, էներգիայի արտադրության ու բաշխման ներկա համակարգն արդեն կողմնորոշված է դեպի գազը, որի շնորհիվ կխուսափենք միջավայրն աղտոտող մազութից, մանավանդ, եթե ընդերքի գազի պաշարները համապատասխանեն մեր սպասելիքներին կամ Հայաստանով անցնի մեկ-երկու գազատար:

Վերջում ուզում եմ ընդգծել, որ ժամանակի ընթացքում զարգացող էներգիայի խնայողությունը եւ սպառողների պատասխանատվության ձեւավորման նոր կարգը (այսինքն ծառայությունների արդյունավետ վճարումը) ընդհանուր առմամբ պետք է փոխհատուցեն էներգետիկ կարիքների կանխատեսվող ամենամյա աճը:

Հարցազրույցը վարեց
Ռ. ԳԵՎՈՐԳՅԱՆԸ

Շուկա

Եվրախորհրդարանում քննարկվել են ռազմարդյունաբերության փոխարկի հարցեր

Ռուսաստանի պաշտպանական արդյունաբերության մի մասը խաղաղ ուղի փոխադրելու հաջողությունը կարեւոր շատ է, որը կարող է վճռական դեր խաղալ երկրի տնտեսության վերածննդան մեջ: Այս միտքն արտահայտեց Ռուսաստանի ռազմարդյունաբերության փոխարկի եւ այդ բնագավառում նրան հասկացվելիք օգնության հարցերին նվիրված ունկնդրումների մասնակիցների մեծամասնությունը, որոնք Եվրախորհրդարանում անցկացվեցին արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ:

Պատգամավորների առջեւ ելույթ ունենալով, Ռուսաստանի Նախարարների խորհրդի փոխնախագահ Գեորգի Խիժան նշեց, որ Արեւմուտքի երկրները փոխարկի իրականացման գործում Ռուսաստանին աջակցելու միանգամայն իրական մտադրություններ ունեն: Նրանք կհատկացնեն ֆինանսական միջոցներ, որոնք ազատվում են ռազմական ծախսերի կրճատման շնորհիվ: Սակայն վերջնական արդյունքը զգալի չափով կպայմանավորվի ընտրված ձեւերով ու եղանակներով:

Ռուսաստանի կառավարությունը, ասաց նա, առավել արդյունավետ ուղի է համարում արեւմտյան եւ ռուսական ընկերությունների գործունեության համատեղ ձեւերի ըստ ամենայնի խրախուսումը, որի նպատակն է արտադրությունը քաղաքացիական արտադրանքի թողարկման փոխադրել ինչպես արեւմտյան գործընկերների կողմից սարքավորումների ու տեխնոլոգիայի մատակարարումների, այնպես էլ Ռուսաստանի պաշտպանական ձեռնարկությունների նորագույն նվաճումների օգտագործման հաշվին: Այս կապակցությամբ շատ կարեւոր է թվում Ռուսաստանի արդյունաբերական համալիրի մասնակցությունն աշխատանքի միջազգային բաժանմանը: Երկրի պաշտպանական արդյունաբերությունը, ընդգծեց Խիժան, միավորում է առաջավոր ծրագրեր եւ ունի հզոր գիտահետազոտական ներուժ: Դրա նվաճումները, այդ թվում համաշխարհային մակարդակով, կարելի է արդյունավետորեն խաղաղ նպատակներով օգտագործել ի նպաստ Ռուսաստանի եւ մյուս երկրների զարգացման: Դրա օրինակ կարող են ծառայել տիեզերքի յուրացման, ավիացիոն տեխնիկայի զարգացման եւ այլ բնագավառներում համատեղ ծրագրերի իրագործման լայն հնարավորությունները: Այսպես, սպառազինությունից հանվող հուժկու միջմայրցամաքային հրթիռները լրամշակումից հետո կարելի է շատ արդյունավետորեն օգտագործել խաղաղ արբանյակներ ուղեծիր դուրս բերելու համար: Լավ եւ արդեն մասամբ իրագործվող հեռանկարներ կան մրցունակ ավիացիոն տեխնիկայի, հաղորդակցական եւ լուսավորման համակարգերի համատեղ ստեղծման բնագավառում:

Սակայն Ռուսաստանի պաշտպանական համալիրի կարողությունների օգտագործման համար, նշեց Խիժան, հարկավոր է համաշխարհային շուկայում դրա արտադրանքի իրացման պայմաններ ապահովել, ստեղծել իրավահավասար մրցակցության պայմաններ, վերացնել նոր տեխնոլոգիաների վաճառքի եւ արտահանական քվոտաների բաշխման սահմանափակումները:

Նախարարների խորհրդի փոխնախագահը նշեց, որ ներկայումս Ռուսաստանում արդեն իրավական հիմքեր են ստեղծվել միջազգային երկարատեւ ներդրումների խոշոր ծրագրերի իրականացման համար, որոնցից մեկը կարող է դառնալ Արեւելք-Արեւմուտք ռազմական փոխարկի ծրագիրը: Նրա կարծիքով, եկել է այն պահը, երբ Ռուսաստանի փոխարկի նախագծերին Արեւմուտքի երկրների ձեռնարկությունների մասնակցությունը կարող է փոխադրվել համակարգված եւ ծրագրային հիմքի վրա: Դրան մասնավորապես պետք է նպաստի 1993 թ. սեփականաշնորհման ծրագիրը, որին համապատասխան սեփականաշնորհման եւ բաժնետիրման է ենթակա պաշտպանական համալիրի ձեռնարկությունների զգալի մասը:

Ինչպես վերջում ընդգծեց Գ. Խիժան, այժմ Ռուսաստանում կազմակերպական, իրավական եւ տնտեսական անհրաժեշտ նախադրյալներ կան ռազմարդյունաբերության փոխարկի գործում նրան իրական օգնություն ցույց տալու Արեւմուտքի երկրների մտադրության իրականացման համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Կապեր

Միջազգային հետազոտական եւ փոխանակային հաստատություն

IREX-ը (International Research and Exchanges Board) հիմնադրվել է 1968 թ. Միացյալ Նահանգներում, ապահովագրելու համար գիտական ծրագրերի իրագործումը (ԽՍՀՄ ազդեցության երկրների հետ) անկախ քաղաքական տեղաշարժերից: Հաստատության դրամագլխի գոյացմանն աղբյուրներից մեկը մասնակցել է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտը: Տարիների իր գործունեությամբ IREX-ը հայտարանում է: Քառորդ դարում նրան մասնավորապես հաջողվել է հումանիտար եւ հասարակական գիտությունների գրեթե բոլոր ճյուղերում համագործակցություն հաստատել նախկին սոցիալիստական ճամբարի երկրների հետ: Դա երաշխավորել է ամերիկացի մասնագետների մուտքը հիշյալ երկրներ: Ոչ ամերիկացի մասնագետները IREX-ի հրավերով այցելել են ԱՄՆ: Նրանք ծանոթացել են հասարակական եւ հումանիտար գիտությունների ոլորտում ընդունված միջազգային մոտեցումներին:

1989 թ. հեղափոխությունները Արեւելյան Եվրոպայում վերացրին քաղաքական խոչընդոտները, որոնք արգելում էին գիտական այս փոփոխությունների եւ համագործակցության լիարժեք ծավալմանը: Այժմ IREX-ը կարող է ուշադրությունը կենտրոնացնել համագործակցության եւ տեղեկատվության ենթակառույցների կատարելագործման վրա, ինչը բացառիկ նշանակություն ունի հետազոտությունների համատեղման համար: Դա նկատի առնելով, կազմված են ինֆորմատիկային եւ գրադարանային գործին, համակարգչային համագործակցությանը վերաբերող հատուկ ծրագրեր:

IREX-ի այժմյան խնդիրն է նաեւ սկզբնավորել Կենտրոնական, Արեւելյան Եվրոպայի եւ ԽՍՀՄ նախկինում փակ շրջանների ուսումնասիրությունը, աջակցել վերջիններիս միջազգային հանրության անդամակցելու: Այս նպատակի իրագործմանն են կոչված Միության տարածքներում բացված IREX-ի գրասենյակները: Այժմ Աբայում, Կիեւում, Ռիգայում եւ Երեւանում գտնվող ներկայացուցչությունների գործունեությունը չի սահմանափակվում տվյալ հանրապետությունով, այլեւ ընդգրկում է հարակից երկրները: Երեւանյան կենտրոնը միաժամանակ ներկայացնում է IREX-ն Անդրկովկասում: Նրա հասցեով պետք է դիմեն Վրաստանի եւ Ադրբեջանի Հանրապետությունների քաղաքացիները:

IREX-ի երեւանյան պատասխանատուն է Ստեֆանի Պլատցը: Նրա հետ հարցազրույցը գուցե երբեւէ ներկայացվի, առայժմ ծանոթանք այն երեք ծրագրերին, որոնց ուղղությամբ ընթանում են հիմնական աշխատանքները IREX-ի երեւանյան ներկայացուցչությունում:

Անհատական հետազոտության հնարավորություններ

Սրանք ընձեռվում են գիտնականներին, ասպիրանտներին եւ հումանիտար մասնագետներին: Այս ծրագրի շրջանակներում գիտական հետազոտությունների համար ԱՄՆ կարող են մեկնել միայն եւ միայն Հայաստանի, Վրաստանի կամ Ադրբեջանի Հանրապետությունների քաղաքացիություն ունեցող անձինք, ովքեր պաշտպանել են առնվազն թեկնածուական թեզ եւ աշխատում են գիտահետազոտական ինստիտուտներին կամ ԲՈՒՀ-երին: Նրանցից պահանջվում է անգլերեն լեզվի տիրապետում, որովհետեւ գիտական աշխատանքներ են կատարելու ԱՄՆ-ում եւ հաղորդակցվելու են բացառապես անգլերենով:

Հրավերները սահմանափակ են, հետեւաբար ծրագիրը բաց մրցութային է: Ընտրությունը կատարվելու է Վաշինգտոնում: Հաղթելու դեպքում IREX-ն է վճարում ձեր ուղեւորությունը ԱՄՆ եւ հետադարձ տեղափոխությունները, տրամադրում կացարան, հատկացնում թոշակ, դուք ապահովագրվում եք եւ այլն:

Հայաստանի ԳԱ միջազգային կապերի բաժանմունքում ասացին, որ գոհ են IREX-ի հետ անցյալ համագործակցությունից: Այն ժամանակներում ուղղակի հարաբերություններ չեն եղել: Գործել է մոսկովյան կենտրոնացված համակարգը:

Ինչ խոսք, երկկողմ, չմիջնորդավորված շփումներն IREX-ի հետ գերադասելի են, դրանք էլ են ստեղծում միջազգային մակարդակներ եւ հայաստանյան գիտնականների համար իրենց հետազոտողների, եւ Հայաստանի համար իրենց հետազոտության առարկա:

ՀԳԱ-ն ողջունել է IREX-ին Երեւանում:

Բենջամին Ֆրանկլինի ֆոնդը

Սա մաս է կազմում IREX-ի զարգացման ծրագրերին եւ ուսումնական ծրագիր է: Դիմորդ կարող են լինել բուհերի ավարտական կուրսերի եւ մինչեւ 40 տարեկան բարձրագույն կրթությամբ անձինք: Դարձյալ պահանջվում է անգլերենի իմացություն, Անդրկովկասյան հանրապետությունների քաղաքացիություն: Այս ծրագրի շրջանակներում Միացյալ Նահանգներ հրավիրյալները շարունակելու են մասնագիտական կրթությունը համալսարաններում, իրավագիտության, տեսական կառավարման, տնտեսագիտության եւ բիզնեսի կառավարման ասպարեզներում: Մեկ այլ 5-րդ մասնագիտությամբ դիմորդի հայցը, իհարկե, կմերժվի: Ծրագիրը դարձյալ բաց մրցութային է: Մեկնում են հաղթողները: ԱՄՆ-ում նրանց կրթաթոշակ է տրվում մի քանի հազար դոլլարի չափով, ուսումնառության երկամյա շրջանում սեփական հայեցողությամբ կենսապայմաններ ապահովելու համար: Տվյալ դեպքում IREX-ը ղեկավար, կապակցող օղակ է ամերիկյան համալսարանների եւ նախկին ԽՍՀՄ քաղաքացիների միջեւ:

Իսկ արդեն ուղղակի Հայաստանին նույնպես կրթաթոշակներ են հատկացվել (դարձյալ ոչ ամերիկյան կառավարության, այլ կրթական հաստատությունների կողմից), առայժմ չափազանց սահմանափակ թվով: Բայց այս հատկացումները IREX-ի հետ որեւէ առնչություն չունեն, համաձայնությունները ստորագրված են անմիջապես ՀՀ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարության հետ: Դրանք իրականացնելիս որպես հայաստանյան կողմ հանդես է գալու նշված նախարարության արտաքին կապերի բաժանմունքը:

Թերեւս խիղճհայլոցի տարբերակով հետաքրքրի նաեւ հետեւյալը

1991 թ., երբ փլուզվում էր Խորհրդային Միությունը, եւ Հայաստանը հռչակվեց անկախ պետություն, բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարության արտասահմանյան կապերի պատասխանատու Նովակ Ավագյանը դիմել է մի շարք երկրների՝ առաջարկելով հաստատել գիտական եւ կրթական երկկողմ հարաբերություններ: Առաջինն արձագանքել են գերմանացիները, եւ արդեն մի քանի տասնյակ երիտասարդներ սովորում են Գերմանիայում: Հաստատվել են կապեր Ֆրանսիայի հետ, այստեղ հատկացված կրթաթոշակների թիվը 10 է: Իրանն է պատրաստակամություն հայտնել ընդունել ուսանողներ: Հայաստանում Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության դեսպանն արդեն առաջարկել է ուսանողներ փոխանակել Երեւանի եւ Պեկինի համալսարանների միջեւ, առաջին հերթին լեզվաբաններ եւ այլն:

Յուրաքանչյուր անգամ, երբ այս պայմանավորվածությունները, ստորագրությունները, բանակցությունները եւ մնացյալն արդեն անցյալ փուլ են, եւ խնդիրը հանգել է թեկնածուներ առաջարկելուն, Գխ պաշտոնաթերթը «Հայաստանի Հանրապետություն» այդ մասին տրվում է հայտարարություն: Ընտրությունը կատարվում է բաց մրցութային համակարգով:

Եւ ընդհանրապես, Հայաստանի միջազգային կապերը գիտության, կրթության ասպարեզներում միշտ են ընդլայնման: Դա ողջունելի է: «Ուղեղների արտահոսքի» մասին մտահոգությունների կապակցությամբ նախարարության պաշտոնյաները, ունենալով, ի տարբերություն այլոց, խնդրի ամբողջական եւ իրական պատկերը, անհամեմատ հավասարակշռված մոտեցում են ցուցաբերում:

Իսկ դիմելով արտերկրում ուսանելու հնարավորություններից խանդավառվող երիտասարդներին, արժե հիշեցնել, թե սա ընթացք է, որ շարունակվելու եւ առավել կատարյալ է լինելու ապագայում: Կարելի է ընտրել երկրներ, պատրաստվել լեզվական, ընդհանուր զարգացման կամ ավելի նեղ քննությունների, սակայն ոչ մի դեպք չարժե մոռանալ, թե դրանք ուսանելու հնարավորություններ են եւ ոչ արտերկրում հայտնվելու: Նույնը եւ IREX-ի դեպքում:

Կրթական խորհրդատվություն

Ներկայումս սա IREX-ի կողմից իրականացվող թերեւս առավել պահանջարկային գործառույթն է: Ի՞նչ է դա:

Արտերկրյա համալսարանում կամ քոլեջում դասընթացներ հաճախելու մի տարբերակ նկարագրվեց. հաղթել հատկացված կրթաթոշակների համար հայտարարված մրցույթում: Մրցույթը կարող է լինել ձեր երկրին տրամադրված նպատակային տեղերի համար, առանց մասնագիտական խտրության, կամ էլ հայտարարվել որոշակի մասնագիտությունների գծով: Այսպես էին նաեւ արտասահմանցի ուսանողները հայտնվում խորհրդային անծայրածիր հայրենիքի սահմաններում, օրինակ, Երեւանում:

Բայց եղել է եւ մեկ այլ ուղի Արեւմուտքում կամ Արեւելքում կրթություն ստանալու խորհրդային երկաթե վարագույրից այն կողմ անհամեմատ տարածված եւ անհամեմատ կիրառելի: Անհատապես հետեւյալ կարգով դիմելով ձեր նախընտրած համալսարանը, եթե անգամ դա Հարվարդ, Քեմբրիջ կամ Օքսֆորդ է, հայտնելով այնտեղ ուսանելու մեծ ցանկությունը, ներկայացնելով ձեր կրթական մակարդակը, համապատասխան վկայագիր եւ անհրաժեշտ մի քանի թղթաբանություն-երաշխավորագրեր: Արտերկրում հիմնվում են այդ թղթաբանության վրա, եւ պատկերացրեք, եթե դրանք լինեն նույնիսկ գովեստական վերագրումներ, ինչպես հին, բարի ԽՍՀՄ-ում, ապա ոչինչ չեն նշանակի ձեր դիմած համալսարանների համար եւ հետեւաբար կունենան բացասական անդրադարձ:

Եւ գլխավոր խնդիրը. ո՞վ է վճարելու ձեր ուսման համար: Երբ կան հովանավորներ, սքանչելի է: Երբ նրանք չկան, միեւնույն է, գոյություն ունեն բազմաթիվ հիմնադրամներ աշխարհում, նրանց կարելի է նույն փաստաթղթերը ներկայացնել եւ խնդրել դրամական օժանդակություն: Եւ վերջապես կան բազմաթիվ համալսարաններ, որ սեփական միջոցներից հատկացում են կատարում օտարերկրյա ուսանողներին, թե հատկացման չափը յուրաքանչյուր համալսարանի դեպքում տարբեր է:

Հայաստանում առայժմ [illegible] իրատեսական է ընտրել երկրորդ [illegible] տարբերակը: Թեեւ ոչ այնքան [illegible] ապագայում հանձնարարելի կլինի նաեւ երկրորդը, մասնավորապես դիմել սփյուռքի հիմնադրամներին (այժմ նրանց տվյալները հավաքագրվում են Երեւանում): Գոյություն կան նաեւ ուսանողներ, որոնց այժմ էլ հովանավորները կարող են տրամադրել մի քանի հազար կամ տասնյակ հազար դոլլար:

Ինչեւէ, ձեր ֆինանսական դրությունը ներկայացնող մի լրացուցիչ երկսող կցելով փաստաթղթերի փաթեթին, այն ուղարկում եք նախընտրած համալսարանը: Եթե փոստային ծառայությունում այն չի կորչի կամ անվերադարձ չմնա, ապա համալսարանից կստանաք պատասխան՝ առաջարկվող պայմանների նկարագրությամբ: [illegible] նամակագրությամբ կհստակվի արդյոք ընդունելություն հանձնելու եք ու ինչպես, եւ մնացյալ հանգամանքները:

Այսպես է եղել եւ այժմ էլ այսպես է աշխարհում: Երկաթե վարագույրների վերանալուց հետո [illegible] կարգը թափանցում է նաեւ ցամաքի 1/6 հատված:

Հայաստանում այսօր IREX-ն իրականացնում է կրթական խորհրդատվություն: Ձեզ տրամադրվում են տեղեկություններ ամերիկյան քոլեջների, համալսարանների մասին եւ նրանց հակիրճ նկարագրությունը, աջակցում են գտնել ձեր մասնագիտությանը, կրթական մակարդակին համապատասխան հաստատություն (հասկանալի է նաեւ, պետք է, որ այն արտասահմանցի ուսանողներ ընդունի, կրթաթոշակ վճարի եւ այլն), բացատրում են, թե ինչպես դիմել:

Եւ ոչինչ ավելին, իսկ հիմնական պայմանը, որ կդրվի ձեր առջեւ, անգլերեն լեզվի գոհացուցիչ իմացությունն է:

Ավարտելուց առաջ մի հավելյալ պարզաբանում՝ խորհրդատվության համար կարող է դիմել ցանկացած ուսանող, տեխնիկական ուսումնական հաստատություններից (ԵՊՀ, ճարտարագիտական համալսարան, բժշկական ինստիտուտ եւ այլն):

«Կրթական խորհրդատվությունը» պարզապես մեկն է IREX-ի ուսումնական ծրագրերից, որ իրականացնում են Պրահայի, Բուխարեստի, Մոսկվայի եւ Երեւանի ներկայացուցչությունները: IREX-ի երեւանյան գրասենյակն առայժմ գտնվում է Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանում, հետագայում կտեղափոխվի ՀԳԱ գրադարանի մասնաշենք:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Տնտեսություն

ՌԷԲ-[...] կանխատեսում[...] Ռուսաստան[...] արդյունաբերությա[...] համա[...]

ՌԷԲ անկախ լրատվական տեղ[...] կազմին անցկացրել է Ռուսաստա[...] 150 ձեռնարկությունների ղեկավա[...]ների ներքական հարցումը: Դր[...] արդյունքներն այդ տեղեկագրի փո[...]ձագետներին թույլ են տվել կանխ[...]տեսել արդյունաբերության հուն[...]սյան խավինակը:

Հարցման մասնակիցների 90 [...] կոսը 1993 թ. հունիսին սպասում [...] թողարկվող արտադրանքի գներ[...] բարձրացում: Միայն 4 տոկոս[...] դրանց նվազման հույս ունի, իսկ [...] տոկոսը ազրիլի համեմատությա[...] գների կայունության հույս:

ՌԷԲ-ի տվյալներով, անցած եւ[...] ամսում արդյունաբերության մեջ [...] ծախսի գների ընդհանուր ա[...] կազմել է 52 տոկոս:

Աշխատավարձի աճ է կանխատ[...] ում հարցման մասնակիցների [...] տոկոսը, նվազում՝ 2 տոկոսը, ներ[...] մակարդակի պահպանում՝ 9 տոկ[...]ը:

Հարցման մասնակիցների մ[...] կեսը (45 տոկոս) կանխատեսում է [...] ձեռնարկությունում զբաղվածությ[...] կրճատում: Միայն 11 տոկոսը զբ[...]վածության աճի, իսկ 44 տոկո[...] ներկա մակարդակի պահպանմ[...] հույս ունի: Տեղեկագրի փորձագ[...]ները պնդում են, որ մինչեւ հուն[...] վերջը հարցման ենթարկված ձ[...]նարկություններում ընդհանուր [...] մամբ զբաղվածությունը կկրճա[...] 3 տոկոսով:

Թողարկման ծավալի փոփո[...]ման կանխատեսումները փոքր[...] բարելավվել են մարտյան տվյալն[...] համեմատությամբ. ձեռնարկությո[...]ների 39 տոկոսը հայտնել է դրա [...] վկայման հավանականության, [...] տոկոսը՝ նախկին մակարդակի պա[...]պանման եւ 38 տոկոսը՝ թողարկմ[...] ծավալի կրճատման մասին:

ՌԷԲ-ի փորձագետները նշում [...] դրական տեղաշարժեր երկարա[...] ներդրումների ոլորտում: Մինչեւ [...] մառ սարքավորումների գնումների [...]րական ծավալը մտադիր է ավելա[...]նել հարցման մասնակից ձեռնա[...]կությունների 14 տոկոսը, որ կրկ[...]կի բարձր է մարտյան հարցման [...] կարդակից:

9 տոկոսը ենթադրում է դրա նվ[...]զում, 39 տոկոսը փոփոխություն[...] չի կանխատեսում: Տոկոսային երկ[...] կեսով նվազել է նրանց բաժին[...] ովքեր սարքավորումներ չեն գնել [...] մոտ ժամանակներս մտադիր չ[...] գնել (38 տոկոս):

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱ

TrueType & PostScript
լրագրային տառաչափեր
տեսակները՝ Times Helvetica Folio™
ընդամենը՝ 8 տառատեսակ
կիրառությունը՝ Macintosh IBM/WINDOWS
օրաթերթերի եւ հրատարակչությունների համար 595000ռ. ($850)
շաբաթաթերթերի համար 280000ռ. ($400)
ամսագրերի համար 210000ռ. ($300)
հնարավոր է «համար առ համար» վճարում
Դիմել «Ազգ» օրաթերթ, Սարգիս Սարգսյանին. հեռ. 5628[illegible]
ի վերջո տառերը գեղեցիկ են.

digitised by A.R.A.R.@

ՄԵԾ ՆԱՎԱԲԵԿՅԱԼԸ

«Սոցիալիզմ կամ մահ», երեսուն տարի անդադար կրկնում է Ֆիդել Կաստրոն՝ կոմունիզմի վերջին դինոզավրերից մեկը: Բայց առանց ԽՍՀՄ օգնության Կուբայի վիճակն ավելի աղետալի է դառնում, եւ կուբացիների միակ հոգսն այժմ գոյատեւելն է:

Ընդհանուր առմամբ Կուբայի վիճակը շատ չի տարբերվում նախկին սոցիալիստական երկրների վիճակից, միայն թերեւս էլ ավելի ծանր է: Քանզի այդ երկրում, որտեղ կոմունիզմը կարճիր բանակի շատ ժակազներով չներմուծվեց, առկա էր սոցիալիզմի եւ ազատության հաջող միահյուսման մի, խենք հույս, որն ի դերեւ է ելել: Օդանավակայանից Հավանա տանող ճանապարհի երկայնքով դեռ մնում են հեղափոխության ոգեւորիչ կարգախոսները. «Սոցիալիզմ կամ մահ», «Ժողովուրդն է կառավարում», «Մենք կհաղթենք»:

Բայց այդ երեւութականության ետեւում ամենուրեք զգացվում է անկումը: Կուբացի գրող Լիսանդրո Օտերոյի դիպուկ բնորոշմամբ, Կուբան միակ երկիրն է, որտեղ «ամեն լուծում ունի մի խնդիր»: Մեծ եղբոր՝ ԽՍՀՄ հեռանալուց հետո, կուբայական հեղափոխությունն ի հայտ է բերել իր խակական դեմքը. դա դրսից պահպանվող, իր փաստարկներն սպառած հեղափոխություն է, որն անկարող է հոգալ իր կարիքները «հովանավորի» հեռանալուց ի վեր: Երկիրն անկարող է կարիքները հոգալ, բայց Ֆիդելը զոհ է: Փետրվարի վերջերին կայացած ընտրությունների ժամանակ քվեների ավելի քան 90 տոկոսն ստացան վարչակարգի պաշտոնական թեկնածուները, որոնք սակայն միակ թեկնածուներն էին: Սա իսկական բանանային հանրապետության արդյունք է, միայն թե առանց բանանների, քանզի մրգերն այստեղ դարձել են հազվադեպություն, մատչելի միայն զբոսաշրջիկներին:

Հավանայի զբոսաշրջային բաղամասերում կամ այսպես կոչված «կանաչ գոտում» իշխում է ամերիկյան դոլարը: Քանզի ճակատագրի հեգնանքով իմպերիալիստական բեռնաթափ տարադրամը միակն է, որ այստեղ արժեք ունի: Հնարավոր է Կուբայում երկու շաբաթ անցկացնել եւ ոչ մի պեսո չծախսել: Սեւ շուկան դրա լավագույն վկայությունն է: Պաշտոնապես մեկ դոլարի դիմաց տրվում է մեկ պեսո, բայց իրականում տալիս են 48 պեսո: Լումայափոխներն ուղղակի հետապնդում են զբոսաշրջիկներին: Պատանիները մի քանի դոլարի դիմաց առաջարկում են իրենց «քնկերուհիներին»: Պոռնիկները համախողների են սպասում հյուրանոցների առջեւ: Տասնհինգամյա պարմանուհիները մեկ ճաշի համար փաթաթվում են գնմոր օտարերկրացիներին: Հեղափոխության վերջին խնդիրներն ի չիք են դարձել զբոսաշրջության շնորհիվ տարադրամ ստանալու նպատակով:

Հավանայի փողոցներում կյանքն ընթանում է սովորական հունով: Ամեն 50 մետրի վրա կարելի է տեսնել հերթեր ամեն ինչի, ավելի ճիշտ, ոչնչի համար: Համակերպված ու հոգնած մարդիկ այլեւս որեւէ փոփոխություն չեն սպասում:

Սա Կաստրոյի հռչակած «հատուկ ժամանակաշրջանն է», որն իրականում ցույց է տալիս ԽՍՀՄ հեռանալուց հետո ստեղծված համատարած դատարկությունը: Վառելիքի պակասի պատճառով փոխադրամիջոցները գործում են իրենց կարողության երեսուն տոկոսի չափով, եւ ամբողջ մայրաքաղաքի բնակչությունն սկսել է օգտվել հեծանիվներից: Գնողունակության միջին անկումը գնահատվում է 40-50 տոկոս: Խանութներից մեկի առջեւ խռնված մարդիկ փորձում են առանձ

դափոխության նվաճումները, բժեւ դրանք վաղուց հողս են ցնդել: Բնակչությունը քաղցած չէր մնում, բժշկությունը եւ կրթությունն անվճար էին, ոստիկանության մակարդակը ընկալելի էր, իսկ մանուկների մահացությամբ Կուբան հավասարվել էր Միացյալ Նահանգների մակարդակին: Լատինական Ամերիկայում դա քիչ բան չէր: Բայց վերջին հաշվով կուբացիները շատ թանկ վճարեցին դրա համար: Քանզի վարչակարգի ցուցափեղկը լղոզրեն ճաք է տվել: Հավանայի եւ Սան-

սղիտակուցների պաշտոնական չափաբաժինը (չորս ձու տասն օրվա համար): Եվ խանութի մուտքի մոտ վերջին ընտրարշավի ժամանակներից մնացած «Ընտրի՛ր ազգային արժանապատվության, ինքնիշխանության եւ անկախության օգտին» կոչն առավագն անհեթեթ է թվում: Հանուրի կարծիքով, վերջին երեսուն տարում սննդամթերքի պակասը երբեք նման չափերի չի հասել: Այն դարձել է կուբացիների խոսակցության միակ թեման: Արդեն մի քանի ամիս է, ինչ վաճառասեղաններից անհետացել են միսը, միրգը, բանջարեղենը: Մինչդեռ միջին աշխատավարձն ամսական 180 պեսո է, սեւ շուկայում մեկ հավն արժե 120 պեսո: Չստուգված տվյալների համաձայն, կուբացիների ավելի քան 80 տոկոսը օրական սնվում է միայն մեկ անգամ: Սակայն ժողովրդի մեծ մասը դեռ նախընտրում է համակերպվել, քանի որ վախենում է Կաստրոյից եւ հալածանքից, ինչպես նաեւ Մայամիում բնակվող կուբացի հարուստ տարագիրների վերադարձից, որոնք կարող են վերանվաճել երկիրը:

Չի կարելի ասել, թե սոցիալիզմը ոչինչ չտվեց Կուբային, ինչպես որ չի կարելի ժխտել, թե կապիտալիզմը կլուծեր բոլոր խնդիրները: Դա այնքան էլ պարզ չէ: Իրոք, ամենքը հիշում են կուբայական հե-

տյագո դե Կուբայի հիվանդանոցներում բացակայում են վիրահատական ամենաանհրաժեշտ սարքավորումները եւ դեղամիջոցները: Բնակչությունը տառապում է վիտամինների պակասից: Բազմապատկվել են բերիբերի հիվանդության եւ ջերմախտի ֆագիտների բորբոքումների դեպքերը: Իշխանությունները կուբացիներին խորհուրդ են տալիս առայժմ արեւից եւ տերեւներ ծամել, մինչեւ մայիսին բնակչությանը բաժանվեն B վիտամինի հաբեր, որոնք բերելու են «Աշխարհի բժիշկներ» կազմակերպության ներկայացուցիչները:

Կրթությունը նույնպես վատ վիճակում է: Այս տարի առաջին անգամ դպրոցները դպրոցներին չմատակարարեց համազգեստներ, իսկ ճաշարանները փակվել են խնայողության նպատակով: Նույնիսկ չբաժանեցին դպրոցների կարույս կամ կարմիր փողկապները: Հանրային փոխադրամիջոցներն այնքան վատ են գործում, որ աշակերտների ու դասատուների բացակայությունը ահագնային չափերի է հասել: Դասատուները նախընտրում են վարձու աշխատանք կատարել դիվանագետների տներում, որտեղ տարադրամ ստանան: Իրավաբանի կամ տնտեսագետի դիպլոմ ունեցողները զբոսաշրջիկների համար նախատեսված խանութներում վաճառող կամ

հյուրանոցներում ծառայող են դառնում, որտեղ մի քանի դոլար «թեյավճար» ստանան: Ամենաանհեթեթն այն է, որ կրթության ամենաբարձր մակարդակով դարձեցող այդ երկրում վերջին ընտրությունների ժամանակ պաշտոնապես հրահանգված էր երջանակի մեջ խաչ դնել թեկնածուներին հավանություն տալու համար: Արժե՞ր արդյոք հազարավոր դիպլոմակիրներ պատրաստել այս վիճակին հասնելու համար:

-Նախահեղափոխական շրջանի Կուբային ծանոթ ավագ սերնդի համար Ֆիդել Կաստրոն մնում է այն մարդը, որը հեղափոխություն արեց, թեեւ հետագայում դավաճանեց դրան: Այդ անցյալը նրան թույլ է տալիս ժողովրդի հետ պահպանել առանձնահատուկ եւ բացառիկ կապ: Մարդիկ գիտեն, որ Կուբայի իրավիճակն իրենց ակնկալիքների սուսկ անհաջող ծաղրանկարն է: Նրանք զգում են, որ հարկավոր է ուրիշ բան, բայց չգիտեն, թե ինչ: Եվ տարեցները հոգարս են մնում «իրենց» հեղափոխությանն արած լինելու համար, դժվարությամբ համակերպվելով փոփոխություններին: Սա է կուբացիների երկիմաստ վիճակի էությունը, զգալ օրեցօր խորացող անճկունելի վիճակը եւ միաժամանակ չհանգել կուռքի տապալման մտքին:

Մինչդեռ հեղափոխությունից հետո ծնված երիտասարդները, որոնք կազմում են բնակչության 56 տոկոսը, ուզում են ապրել մարդավայել եւ պարզապես ազատ լինել: Նրանք ծանծրացել են ձեւացնելուց, թե հարում են այդ վարչակարգին, որն իրականում իրենց համար երբեք ոչինչ չի ներկայացրել: Սերունդների միջեւ անդադար խորացող այս անդունդը Կուբայի վարչակարգին սպառնացող ամենամեծ վտանգն է: Ի դեպ, պաշտոնատարներն իրենք էլ խոստովանում են, որ երիտասարդությունն ավելի ու ավելի շատ է դուրս գալիս իրենց վերահսկողությունից: Դրան նպաստում է նաեւ սոցիալական վերելքի անհավասարությունը: Պաշտոնատարների զավակներն ունեն առառանձնաշնորհներ եւ զբոսանավեր, մինչդեռ երիտասարդների մեծ մասը մեկուսացված է գոյատեւման խնդրով:

Քանի դեռ Ֆիդելը ողջ է, ապագայի համար ազգային խիստ անորոշ է մնում: Կուբացի մտավորականներից մեկը, որը երկար ժամանակ եղել էր վարչակարգի մոլի ջատագովներից, դա անվանում է «խենցգետնակերպի համախտանիշ», տալով հետեւյալ պարզաբանումը. «Հասարակությունն ավելի ու ավելի շատ է սեղմվում իրեն պատյանի մեջ: Նա պետք է բացվի այն նորն ստեղծելու համար: Բայց Ֆիդելը խանգարում է, տեղաշարժի բոլոր հնարավորություններին: Ուստի Կուբայի հիվանդությունն անդադար խորանում է, եւ վաղ թե ուշ պայթյունը պետք է պայթի»:

Le Point, 29 ապրիլ 1993

Պարենային օգնությունը կանգնի

Միացյալ Նահանգները ավելացնում է իր պարենային օգնությունը նախկին Խ. Միության նորանկախ պետություններին. Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատի գյուղատնտեսության հարցերի կոմիտեում հայտարարեց ԱՄՆ դաշնակցային ագրարային գերատեսչության ղեկավար Մայք Էսպին:

Էսպիի խոսքերով, 1993 ֆինանսական տարում «պարենամթերք հանուն առաջընթացի» ծրագրի շրջանակներում անհատույց բաշխվելիք պարենի գեթե 2 մլն տոննայից մոտ 350 հազարն ընկնում է նախկին խորհրդային հանրապետություններին: Կոմիտեում, ասաց նա, մենք պարեն ենք հատկացնում երկու հանրապետությունների՝ Հայաստանին եւ Վրաստանին:

ԱՄՆ-ը գյուղատնտեսության նախարարությունը եւ միջազգային զարգացման վարչությունը, նշեց Էսպին, պարենային օգնություն են հատկացնում արտակարգ իրավիճակների եւ երկրագնդի 80 երկրներում սննդամթերքի մշտական պակասի հաղթահարման նպատակով: «Մենք գիտակցում ենք, որ պարենի պահանջմունքները կանեն աշխարհաքաղաքական փոփոխությունների, բազմաթիվ շրջաններում ազգայնամոլության ալիքի սրացման եւ սոցիալական անկարգությունների հնարավոր օջախների հայտնվելու հաշվեառ», հայտարարեց Էսպին: Նա համաշխարհային ընկերակցությանը կոչ արեց «համախմբված ջանքեր գործադրել առկա պարենային պաշարների առավել արդյունավետ օգտագործման համար, նպատակ ունենալով ամբողջ աշխարհում վերացնել մարդկանց սովն ու տառապանքները»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ֆինանսներ

Առայժմ միայն 100 միլիոն

Ռուսաստանին արեւմտյան վարկերի հատկացումը Յոթնյակի ծրագրով նախատեսվածից ավելի դանդաղ է կատարվում Մոսկվայում տեղի ունեցող ֆաղաֆական ցնցումների եւ Ռուսաստանի տնտեսության կայունացման ծրագիրը կատարելիս ծագող բարդությունների հետեւանքով: Հենց այդ պատճառով համաշխարհային բանկն առայժմ այդ նպատակով նվազ, քան 100 միլիոն դոլար է հատկացրել խոստացված 700 միլիոնից, նշում է բանկի գլխավոր տնօրեն Սթերնը, «Մոնդ» թերթում զետեղված հրապարակման մեջ: Նա մասնավորապես նշում է, որ համաձայն չէ իր մի շարք պաշտոնակիցների «չափից մեծ խանդավառությանը», որոնք հանդես են գալիս Ռուսաստանին եւ ԱՊՀ մյուս պետություններին վարկերի ընտափույթ եւ ծավալուն հատկացման օգտին: Համաշխարհային բանկն ավելի մեծ պատրաստակամությամբ ֆինանսական, օգնություն է ցույց տալիս բալթյան պետություններին, «որտեղ քաղաքական իրադրությունը միես երել է ավելի կայուն»: Ելնելով այդ նկատառումներից, Տոկիոյում Յոթնյակի ներկայացուցիչների արտիլյան հանդիպման ժամանակ Համաշխարհային բանկը հավաստեց ավելի վաղ իր ստանձնած պարտավորությունները Ռուսաստանին 4 միլիարդ դոլարի վարկեր հատկացնելու վերաբերյալ: Ռուսաստանին եւ նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետություններին տրվելիք վարկերի ընտափույթ արտաշրջափակման համար հարկավոր է, որ այդ պետություններում տեղի ունենան տնտեսական լուրջ վերափոխումներ: Իրականում դա կարող է տեղի ունենալ 1-1.5 տարուց ոչ շուտ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

41 միլիարդ իեն Ռուսաստանի

Ճապոնիայի 1993 թ. ֆինանսակա տարվա լրացուցիչ ռեսբյուջեն, որը նա խատեսվում է ընդունել եկող ամսվա կեսերին, հատկացումներ կպարունակ Ռուսաստանին 41 միլիարդ իենի (մո 350 միլիոն դոլարի) օգնություն ցույ տալու համար: Ինչպես հաղորդել «Ճապոն թայմզ» թերթը, Տոկիոյի այ օգնությունը Ռուսաստանին աջակցելո միջոցառումների այն ծրարի բաղկա ցուցիչ մասն է, որն ընդունվեց Յոթ նյակի երկրների արտաքին գործերի և ֆինանսների նախարարների ապրիլի Տոկիոյում կայացած խորհրդաժողով ժամանակ: 30 միլիոն դոլարը կդառ նա Տոկիոյի ավանդը Ռուսաստան մանր ու միջակ ձեռնարկությունների աջակցող միջազգային հիմնադրամ ստեղծման մեջ, որի համար Յոթնյակ նախարարների խորհրդաժողովում որոշ վեց ընդհանուր առմամբ հատկացնե 300 միլիոն դոլար: Այդ գումարի կես կտրամադրի Վերակառուցման ու զա գացման եվրոպական բանկը, մնացա մասը՝ Յոթնյակի երկրները: Լրացուցի ռեսբյուջեի շրջանակներում «ռուսա կան ծրարի» 320 միլիոն դոլար կօգտագործվի Ռուսաստանին տրվո անհատույց օգնության ֆինանսավոր ման համար: Մասնավորապես, Տոկիո մտադիր է Մոսկվային հատկացնել 10 միլիոն դոլարի օգնություն, 90 միլիո դոլարի տեխնիկական օժանդակու թյուն:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ռուսաստանի տնտեսության վիճակը վատթա

Միջազգային վալյուտային հիմնադրամ պատրաստել է Ռուսաստանի տնտեսու թյան զարգացման կանխատեսում, հա ղորդում է ճապոնական «Նիհոն կե ծայ» թերթը: Փաստաթղթում նշվում է որ նույնիսկ Ռուսաստանի տնտեսակա բարեփոխումների առաջընթացի դեպ քում նա 1993-1999 թթ. տարեկա շուրջ 30 միլիարդ դոլարի կարիք կու նենա: Հիմնադրամի գնահատումներ համաձայն, ֆինանսական միջոցներ պակասի գագաթնակետը կլինի 199 թ., երբ այն կհասնի 40 միլիարդ դո լարի, մինչդեռ հետագա տարիներին դր մոտավոր չափերը կկազմեն 26-29 մ լիարդ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ֆրանսիայում 4 պաշտոնատարների երկրորդ դատ

1985 թ. արյան փոխներարկման միջո ցով 1200 անձանց Սպիդով վարակելու գործում պատասխանատու ճանաչ ված 4 պաշտոնատարների երկրորդ դա տավարությունն սկսվեց Ֆրանսիայում 4-ից 3-ն անցյալ հոկտեմբերին դատա պարտվել էին տարբեր պատիժների, իսկ չորրորդին իրավունք էր տրվել դիմելու վճռաբեկ ատյան: Այսուհանդերձ, դա տախազությունը որոշել է 4-ին համա տեղ դատել 2-րդ անգամ:

Հասարակական կարծիքը կողմ է համագումարի լուծարման

Հասարակական կարծիքի ուսումնասիր ման VP ծառայությունը, որը ղեկավա րում է պրոֆեսոր Գրուշինը, հարցում անցկացրել, որին մասնակցել են գր ողներ, գիտության եւ մշակույթի գործիչներ, մամուլի ղեկավարներ, գոր ծադիր իշխանության ներկայացուցիչ ներ, ձեռնարկատերեր, պետական ձեռ նարկությունների տնօրեններ, քաղաքա կան կուսակցությունների ղեկավարներ ժողովրդական պատգամավորներ: Հարցաթերթի կում միայն մեկ հարց էր, թե ինչպե՞ս են նրանք վերաբերվում ժողովրդական պատգամա վորների համագումարի լուծարման գաղափարին: Պատգամավորներից հրաժարվելու գաղափարին հավանություն տվեց հարցման ենթարկվածների 82 տոկոսը: Ավելի արմատական էին տրամադրված ձեռնարկատերերը (կողմ 92 տոկոս), մամուլի ղեկավարները (90 տոկոս) եւ գիտության ու մշակույթի գործիչները (90 տոկոս): Ավելի պահպանողական դիրքերում էին քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարները (կողմ 72 տոկոս) եւ ժողովրդական պատգամավորները (68 տոկոս):

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Սոմալիում ամերիկյան դրոշը փոխարինվեց ՄԱԿ-ի դրոշով

Սոմալիի մայրաքաղաք Մոգադիշոյում երեքշաբթի հանդիսավոր արարողություններով վերջ գտավ ամերիկյան զորքի մարդասիրական գործունեությունը, որ փոխարինվեց ՄԱԿ-ի խաղաղապահ զորքի ներկայությամբ: Այնուամենայնիվ երկրում մնացին ամերիկյան 3000 բանակայիններ: Չնայած երկրում դեռեւս շարունակվող անապահովության, ամերիկյան զորքի 5-ամսյա ներկայությունը Սոմալիում ընդհանրապես գնահատվում է դրական:

Լրտեսապետ Վուլֆի դատը սկսվեց

Նախկին Արեւելյան բլոկի ամենահայտնի լրտեսապետերից Արեւելյան Գերմանիայի հետախուզության պետ Մարկուս Վուլֆի դատավարությունն սկսվեց Գերմանիայում: Դավաճանության եւ լրտեսության մեջ մեղադրվող նախկին լրտեսապետը կառավարությանն ամբաստանեց իրեն որպես քավության նոխազ օգտագործելու մեղքով եւ հայտարարեց, թե Գերմանիան իրեն դատում է սառը պատերազմի կոմունիստ բռնավորներին դուր գալու համար, իսկ դատապաշտպանությունը որպես տարբերություն է ուզում անցկացնել արեւելյան «վատ» լրտեսների եւ արեւմտյան «լավ» գործակալների միջեւ, երբ բոլորն էլ նույն գործն են կատարում: Նրա պաշտպան փաստաբանը հայտնեց, թե իր պաշտպանյալն անմեղ է, քանի որ չի մեղանչել նախկին Արեւելյան Գերմանիայի օրենքների դեմ: Վուլֆին սպառնում է երկարաժամկետ բանտարկություն:

Միասեռականները պահանջում են բանակ ընդունել

Մ. Նահանգների Կոնգրեսում երեքշաբթի լսվեց ամերիկյան բանակի նախկին զազմիկների վկայությունն իրենց միասեռական փորձառության մասին: Նրանք պահանջեցին հաստատել նախագահ Քլինթոնի պատրաստած օրինագիծը, որ նախատեսում է թույլ տալ միասեռականներին ծառայել բանակում: Այս առիթով հիշեցնենք, որ անցյալ շաբաթ նախագահական հրամանագրով որոշվել էր թույլատրել կանանց ծառայությունը օդուժի կործանիչներում, ինչը մինչ այդ արգելված էր:

Քմերները ՄԱԿ-ի զինվոր են սպանել

Կամբոջայում ծառայող ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերից ճապոնացի մի զինվոր եւ 9 խաղաղ բնակիչներ սպանվեցին քմերների յարած ծուղակից, երկրի հյուսիս-արեւմուտքում, հայտարարեց ՄԱԿ-ի պաշտոնյաներից մեկը: Քմերները, որոնք երկուշաբթի օրվանից ի վեր լայնածավալ հարձակման են անցել կառավարության վերահսկողության տակ գտնվող շրջանների վրա, այդպիսով փորձում են խոչընդոտել մայիսի 23-28 երկրում անցկացվելիք ընտրությունները:

Բորիս Վիանի օպերը Ռուսաստանում

Առաջին անգամ Ռուսաստանում տեղի կունենան 50-ականների ֆրանսիացի գրող Բորիս Վիանի օպերը, որը հայտնի է «Օրերի փրփուրը» վերնագրով: Խմաորեսի թղթակցին հաղորդեց հանդիսությանը կազմակերպիչներից մեկը, Վլադիմիր Նաումովը: Նա հայտնի է Ֆրանսիայում նաեւ որպես ջազային երգիչ եւ նկարիչ: Վիանի օպերին կմասնակցի նրա այրին: Ծրագրում Վիանի հազվագյուտ լուսանկարների եւ «Ռոսսիա» նայա լիտերատուրա» ամսագրի ֆոնդերում պահվող ձեռագրերի ցուցահանդես, գրողի մասնակցությամբ կինոժապավենների դիտում, Ռոման Վիկտյուկի «Օրերի փրփուրը» ներկայացման նախնական ցուցադրում: Հիմնական միջոցառումները կկայանան մայիսի 5-6-ին արտասահմանյան գրականության գրադարանում:

Սնարք

Մշակույթ

Այս երկու բառը ինքնաբերաբար կախվեցին գրքի ծայրից, երբ ավարտեցի երաժշտագետ, արվեստագիտության թեկնածու Թամար Հովհաննիսյանի «Հարություն Դելլալյան» մենագրությունը՝ նվիրված կյանքից շատ ժամ հեռացած կոմպոզիտորին:

Գրքի հեղինակը կերտել է արվեստագետի ֆարակոր ֆանդակը, որի պաստվանդանին գրված է նաեւ երկու թարգ թվական 1937-1989, որոնք անսկիզբ ու անվախճան ժամանակից պոկել են մի ակնթարթ ու իրենց հավերժական փակագծերի մեջ ամփոփել կոմպոզիտորի ապրած օրերի գումարը:

Գիրքը գրված է պարզ ու պարսակունության գիտակցությամբ, ինքնաշխիպ շարադրանքով:

Համառոտ ներածականում կոմպոզիտորի դիմանկարի ուրվագիծն է, Հ. Դելլալյանի ստեղծագործության վերագարկված գնահատությունը, նրա տեղը ժամանակակից երաժշտության ընդհանուր համայնապատկերում, նաեւ նրա գործերի թեւածումը աշխարհագրական հեռավոր տարածքներում, մինչեւ Եվրոպա, Ամերիկա եւ այլուր:

«Սկիզբը»: Գրքի առաջին դրվագի խորագիրն է, ուր հեղինակը պարզում է կոմպոզիտորի ծագումնաբանությունը, Եղեռնի բոցերից փրկված, օտար ափեր ընկած հայ մարդկանց ճակատագիրը:

Եւ նրանց որդին՝ Հարությունը, որը ժամանակ բանվորի ֆրանսիական աշխատանքով հարկադրված եղավ վաստակել հանապազօրյա հացը, մինչդեռ ծնված էր երաժշտության համար:

Յուրաքանչյուր անհատ կրկնակի ծննդի արգասիք է՝ ֆիզիկական եւ հոգեւոր: Վերջինը ծայր է առնում պարերի խորքից, կարծր առ կարծր կուտակվում է եւ անցնելով սերունդների արյան միջով, լցվում իր գործի ընթերցող անհատի երակների [illegible] մեկնարկելով նրա ազգային ոգին: Գրքի [illegible] դրվագն այս [illegible] է, այ[illegible] կլինեն, թե ինչպես կարող էր երաժշտական ուսումնառության սահմից դուրս եղած, երաժշտական գրականության այբուբենին բոլորովին անծանոթ հասուն երիտասարդը հանդգներ մուտք գործել երաժշտության անդաստանը:

Բուն գիրքը ամփոփված է հաջորդ «Ստեղծագործությունը» դրվագում, ուր հեղինակը քննության է առել կոմպոզիտորի դիմանկարին առավել բնորոշ ստեղծագործություններից մի քանիսը: Այստեղ է, որ ընթերցողը բախվում է հեղինակի հույժ մասնագիտական շարադրանքին, ծանոթ երաժշտաքննությանը:

Թամար Հովհաննիսյանը գեղանկարչական սաք գույներով է ներկայացրել կոմպոզիտորի դրամասիկ ողբերգական խառնվածքը, նրա խոհուն տարերքը, աշխարհն ու մարդկանց, երեւույթները փիլիսոփայորեն ընկալելու եւ մեկնելու, տաղի եւ մեղեդու դաշնության հասնելու նրա հմտությունը: Չափի լավ զգացողությունը հուշել է գրքի հեղինակին իր ասելիքը ընթերցողներին անկրոմուս հաղորդելու համար գտնել մեկ այլ զորավոր եղանակ: Խիստ մասնագիտական վերլուծությունների միջոցին հեղինակը վկայակոչում է երաժշտական աշխարհի հեղինակությունների կարծիքները առանց ծանրաբեռնությունների ու միջամտությունների դրանց իմաստը վստահելով ընթերցողի ենթադրությանը, իսկ այդ կարծիքները ինչպես հայ, այնպես էլ օտարազգի մասնագետների շուրթերին ավելի շուտ հիացմունքի ու հրճվանքի

Խնկարկումն հիշատակի

խոսքեր են, քան քաղաքական բեմադրանքով արված պաշտ ու անկիրթ խոսակցություններ: Սրանից զատ «Արձագանքներ» դրվագում զետեղել է բազմաթիվ կարծիքներ:

Դժվարանում եմ ասել, թե Թամար Հովհաննիսյանը կոմպոզիտորի որ գործերն է ավելի հիմնավոր ու սիրով մեկնաբանել: Անկասկած առկա է ջերմությունը, որը մի նոր աստիճանի է հասնում «Նվիրումն Կոմիտասին», «Թոփոշիանը» եւ «Լռության ռոդե» ստեղծագործությունները քննելիս: Անտարակույս, ուշագրավ երեւույթ է, որ Հ. Դելլալյանն իր կոնցերտում դիմել է Ջ. Շոպենի հայտնի «Մահվան քայլերգին»: Կոմպոզիտորի այս համարձակությունը կարող էր մերժելի լինել, եթե չգտներ իր հիմնավոր արդարացումը: Հանճարի այս գործն անհատի վեհի արձագանքը չէ, ժողովրդի մեծ զանգվածների կործանման ողբերգության անլռելի դղրդյունն է, որը համամարդկային լինելով, առավել բնորոշ է հայ ժողովրդին: «Այսպիսով, բացատրում է մենագրության հեղինակը, կոմպոզիտորը կամեցել է աշխարհի անտարբեր ականջին հասցնել հայ ժողովրդի ողբերգությունը»:

Կոմպոզիտորի փիլիսոփայական ծանրաբախիծ խոհերը բանձրանում են առավելագույնս «Լռության ռոդե» խմբերգում, որը գրքի հեղինակը համարում է կոմպոզիտորի «ստեղծագործական ամբողջ բարձրագույն դրսեւորումներից մեկը» իր շարադրանքը հաղորդելով գեղեցկագեղությունը: «Կա՞ արդյոք աշխարհում լռություն, լռության գեր մեկ ռոդե, երբ պյուն ճչում է Դեր Զորի անապատում մորթված հայ մանչերի ձայնով...»: Այնուհանդերձ, այդ արդարությունը չի հաղթանակել, մարդկությունը չի կարող չսառապել, քանզի տառապանքը համամարդկային է, եւ մարդկության գլխավերեւում կախված կմնա պայթուցիկ լռությունը: Ահա այսպես է բացատրում Հարություն Դելլալյանի ստեղծագործությունը Թամար Հովհաննիսյանը: Հեղինակը հավաստում է իր սեփականը եւ համոզում ընթերցողներին: [illegible] այս գիրքը կարող էր ունենալ «Խնկարկումն հիշատակի» խորագիրը:

ԳԵՎՈՐԳ ԱԲԱՋՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԲԱՍԿԵՏԲՈԼԻՍՏՈՒՀԻՆԵՐԸ ԿԽԱՂԱՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԹԻՄԵՐՈՒՄ

Մեր թղթակից ՄՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ հաղորդում է Ֆրանսիայից.

Ավարտվեց Թուլուզի միջազգային մրցաշարը: 3-րդ տուրում մեր հավաքականը մրցեց Ղազախստանի թիմի հետ: Դա ավելի շատ մարզումային նշանակություն ունեցող հանդիպում էր, քանի որ թիմերը հաջորդ օրը պետք է վիճարկեին 3-րդ տեղը: Սակայն 2 հավաքականներն էլ առաջին անգամ դուրս գալով Եվրոպա, տրամադրված էին տպավորություն թողնել այստեղ, բացի այդ, յուրաքանչյուր խաղացող շահագրգռված էր առավելագույնս դրսեւորել իրեն, պրոֆեսիոնալ որեւէ ակումբից հրավեր ստանալու հույսով: Այդուամենայնիվ, առաջին կեսում Անահիտ Չալոբյանն ու Լյուբով Ալեքսանդրովան նսած էին պահեստայինների նստարանին եւ 38:34 հաշվով առջեւում էր մեր հավաքականը: 2-րդ կեսում ասպարեզ դուրս եկան մեր առաջատարները եւ Հայաստանի հավաքականը խաղը շահեց 84:73 հաշվով: Ամենաարդյունավետը Էմմա Բեգլարյանն էր՝ 28 միավոր:

Չնայած Ֆրանսիայի եւ Շվեդիայի հավաքականներն ապահովել էին 1-ին երկու տեղերը եւ իրավունք ստացել հաջորդ օրը վիճարկելու առաջին տեղը, սակայն նրանց հանդիպումն էլ անցավ արտակարգ լարված պայքարում: 76:72 (47:38) հաշվով առավելության հասան շվեդ բասկետբոլիստուհիները:

Եզրափակիչ հանդիպումների օրն առաջինը խաղահրապարակ դուրս եկան Հայաստանի եւ Ղազախստանի հավաքականները: Այս անգամ մեր թիմի առավելությունն ավելի շոշափելի էր: Գերազանց էին համագործակցում Չալոբյանը, Ալեքսանդրովա-Քոչարյանն ու Բեգլարյանը: Հանդիպմանը ներկա էին ոչ միայն Ֆրանսիայի առաջատար թիմերի մարզիչները, որոնք հաջորդ առաջնության համար խաղացողներ են փնտրում, այլեւ Ֆրանսիայի բասկետբոլի ֆեդերացիայի նախագահ պարոն Սենիենին:

Հայաստանի հավաքականը 97:79 հաշվով հաղթանակ տարավ եւ գրավեց 3-րդ տեղը: Կրկին անկասելի էր Բեգլարյանը, որն այս անգամ իր թիմին բերեց 37 միավոր: 25 միավոր վաստակեց Ալեքսանդրովա-Քոչարյանը: Ֆրանսիա-Շվեդիա վճռական հանդիպումից առաջ հողաթափ անձրեւ սկսվեց: Վերջերս նորոգված զբոսայգին եւ համարյա ծածկապատիճի շանթից սկսեց խաղահրապարակի ամբողջ հատվածների վրա անձրեւաջուր կաթկթել: Մրցավարները կտրականապես դեմ էին այդպիսի պայմաններում սկսել խաղը, քանի որ խաղացողների վնասվածք ստանալու վտանգը մեծ էր: Լեփ լեցուն մարզադահլիճը գրեթե 2 ժամ սպասում էր անձրեւի կտրվելուն: Ուշը եւ չկար, թիմերը հաջորդ օրը պետք է մեկնեին Թուլուզից: Արագորեն նույնիսկ սինթետիկ ծածկերով պատեցին խաղահրապարակի բաց տեղերը, բայց մրցավարներն անդրդվելի մնացին: Ի վերջո, 20 րոպե ցուցադրական խաղ եղավ մեկ օղակով: Որոշեց հաշվի առնելով նախորդ օրվա արդյունքը, 1-ին տեղը շնորհել Շվեդիայի հավաքականին:

Յուրաքանչյուր պաշտոնակության դեկավարներին հասուկ քարտ էր տրվել, որտեղ լու մրցաշարի լավագույն խաղացողին եւ խորհրդանշական հավաքականին: Լավագույն խաղացող ճանաչվեց Շվեդիայի հավաքականի ավագ Աննա Ֆալստրոմը, որն ընդամենը 2 միավորով զիջեց Հայաստանի ավագին Ալեքսանդրովա-Քոչարյանին: Փոխարենը վերջինս հասուկ գավաթի արժանացավ տուգանային նետումների համար: Մրցաշարի գլխավոր ռմբարկու դարձավ Էմմա Բեգլարյանը, որը 4 խաղում վաստակեց 114 միավոր (Շվեդիա 37, Ֆրանսիա 12, Ղազախստան 28, Ղազախստան 37): Խորհրդանշական հավաքականում ընդգրկվեցին Ալեքսանդրովա-Քոչարյանը, Բեգլարյանը, Ֆալստրոմը, Ֆիլյակովսկին (Ֆրանսիա) եւ Օլսոնը (Շվեդիա): Մասնագետներից շատերի կարծիքով, ամենահետաքրքրականը Շվեդիա-Հայաստան հանդիպումն էր:

Հայաստանի բնտրանին գերազանց տպավորություն թողեց եւ հրավեր ստացավ զալիք տարի մասնակցելու Թուլուզի ավանդական մրցաշարին: Մեր աղջիկներից 3-ն առաջարկ են ստացել ինքնաղու ֆրանսիական ակումբներում: Արդեն պայմանագիր է կնքվել Էմմա Բեգլարյանի համար, որը հանդես է գալու Թուլուզի A.S.P.T.T. թիմում (2-րդ դիվիզիոն), որի մարզիչն է լինելու ի դեպ, Եղուարդ Չաուշյանը: Արդեն Ալեքսանդրովա-Քոչարյանի եւ Չալոբյանի համար նախնական բանակցություններ են եղել «Լոռեն» թիմի գլխավոր մարզչի հետ (1-ին դիվիզիոն):

Երեկ մեր հավաքականը մեկնեց հայրենիք, Աթենք, ուր նախատեսվում է մեկ հանդիպում: ■

Է. Բաղդասարյան. Ամեն խաղ «Երազանքի» համար տոն է

Հայաստանի ֆուտբոլի առաջնության 4-րդ տուրի հանդիպումները, որոնք մեկնարկել էին նախորդ օրը, երեկ շարունակվեցին:

Մրցաշարային աղյուսակը գլխավորող Երեւանի «Արարատը» «Հրազդան» մարզադաշտում ընդունելով «Զվարթնոցին», հաղթանակ տարավ 1:0 հաշվով: Միակ գնդակը 25-րդ րոպեին խփեց Լեւոն Ստեփանյանը:

Ուշի չգալով գավաթի խաղարկությունում «Շիրակի» հետ գավաթի պարտությունից հետո, Կոտայքի շրջանի «Բանանցը» «Նաիրի» մարզադաշտում 0:1 հաշվով պարտություն կրեց Երեւանի «Կանաչից»:

«Քասախը», ընդունելով խմբի նորեկ Արարատի «Ցեմենտին», բավարարվեց ոչ ոքիով 1:1:

«Երազանք»-«Նաիրիս» հանդիպման ժամանակ պարտասի գրավում լարձանագրվեց: Երիտասարդ ֆուտբոլիստներով համալրված «Երազանքը» անցկացված բոլոր խաղերում հետաքրքիր եւ դիտարժան խաղ է ցուցադրում:

Ինչպես նշեց թիմի գլխավոր մարզիչ Էդուարդ Բաղդասարյանը, ցանկացած հանդիպում «Երազանքի» համար տոն է, խաղադաշտ դուրս գալով տղաները առաջին հերթին խաղում են իրենց հաճույքի համար:

Մրցաշարային [illegible] մայիսի 6-ի [illegible]

	Մ	Խ	Հ	Ո		
1. Արա[illegible]	7	4	3	1		
2. Շի[illegible]	6	3	3			
[illegible]						
ՇՄ	6	3	3			
5. Երազանք	6	4	2			
6. ՀՄՄ ՖԻՄԱ	5	4	2	1	1	10-5
7. Բանանց	4	3	2	0	1	10-1
8. Ցեմենտ	4	4	1	2	1	5-5
9. Կանաչ	3	4	1	1	2	7-12
10. Քասախ	3	4	1	1	2	4-9
11. Զվարթնոց	2	4	1	0	3	4-7
12. Կոտայք	2	4	1	0	3	2-7
13. Նաիրիս	2	4	0	2	2	0-5
14. Խմբուլս	0	3	0	0	3	3-12
15. Մալաթիա	0	4	0	0	4	0-22

Նուռ Երեւանը:

Մրցաշարի նախնական փուլում մասնակիցները բաժանվել էին ութ ենթախմբերի, յուրաքանչյուր ենթախմբում ներգրավելով չորսական մարզիկ, որտեղ շրջանաձեւ մրցումներում հաղթում էր խմբի լավագույն երկյակը, որոնք էլ հաջորդ փուլում նույն մրցակարգով կազմելով չորս նոր խումբը, շարունակեցին պայքարը, այս անգամ եզրափակիչ դուրս գալու [illegible]:

Եզրափակիչում ութ լավագույն[illegible] կրկին շրջանաձեւ մրցումներում վիճարկեցին չեմպիոնի տիտղոսը: Տանելով վեց հաղթանակ եւ կրելով մեկ պարտություն, Հայաստանի անդրանիկ առաջնության հաղթող ճանաչվեց Ռուբեն Փոթիկյանը (Երեւան): Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին Մամիկոն Արիստակեսյանը (Էջմիածին) եւ երեւանցի Արտաշես Գիշյանը: Այս երեք մասնակիցներն էլ Հայաստանի բիլյարդի հավաքականի անդամներ էին, որոնք իրենց հաղթանակի համար ստացան դրամական պարգեւ՝ 10 հազար, 5 հազար, 3 հազար ռուբլի:

Հայաստանի բիլյարդի ֆեդերացիան շուտով կանցկացնի եւ երկրորդ ինքնուրույն առաջնությունը, այս անգամ «Մոսկովյան բուրգ» մրցաձեւից:

ԱԵՈՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի բիլյարդի առաջին քայլերը

Ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի մարզադահլիճում օրերս անցկացվեց Հայաստանի բիլյարդի անդրանիկ ազգային առաջնությունը: Այն կազմակերպել էր Հայաստանի բիլյարդի ֆեդերացիան: Հայաստանի ֆեդերացիան, որը նոր է սկսել առաջին քայլերն անել միջազգային ասպարեզում, շուտով կճանաչվի [illegible] միջազգային ֆեդերացիայի կողմից [illegible] մար անհրաժեշտ բոլոր նախապայմանները կան:

Անդրանիկ առաջնության մասնակիցների թիվը 32 էր, որոնք մրցում էին «Ամերիկյան» մրցաձեւով, եթե նախորդ տարիներին անցկացվող նմանատիպ մրցումների մեծ մասը մայրաքաղաքից դուրս տեղերում էր: Մասնակիցներից շատերը ներկայացնում էին հանրապետության քաղաքներն ու շրջանները: Այսպես օրինակ, եզրափակիչ փուլ դուրս եկած լավագույն ությակից միայն երեքն էին երեւանցի:

digitised by A.R.A.R.@

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՎԵԼԻ ԹԱՆԿ Է, ՔԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Բոսնիայի պաշտոնական մարմինների տվյալներով, կատաղի մարտեր են սկսվել երկրի արեւելքում գտնվող Ժեպա քաղաքի շրջակայքում, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Բոսնիայի նախագահ Ալիա Իզեթբեգովիչը դիմել է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին մի հայտարարությամբ, որտեղ ասվում է, թե սերբերը մեծածավալ հարձակում են ձեռնարկում քաղաքի վրա: Նա պնդում է, որ սերբական ջոկատները հրաման ունեն ամեն գնով գրավել քաղաքը եւ հիմնահատակ ավերել այն: Ըստ Իզեթբեգովիչի, պահանջում է գումարել Անվտանգության խորհրդի արտակարգ նիստ եւ Ժեպա քաղաքը հռչակել ՄԱԿ-ի հսկողության տակ գտնվող տարածք: Բոսնիական տվյալներով, քաղաքի բնակչությունից բացի այնտեղ կենտրոնացած է 35 հազար փախստական: ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչը հայտարարել է, որ Ժեպայի ուղղությամբ սերբերի հարձակման վերաբերյալ չեզոք աղբյուրներից առայժմ ոչ մի տեղեկություն չկա: Մայիսի 4-ին ՄԱԿ-ի դիտորդների եւ «կապույտ սաղավարտների» մի խումբ մեծ զինվորական ուղեկցությամբ մտնել է քաղաք [illegible] պարզելու իրավիճակը: Դիտորդների կարծիքով, սերբական քայլը նպատակ է հետապնդում բացահայտելու միջազգային ... բոսնիական իշխանությունների կողմից տարածվող ... Կայանը հաղորդում է նաեւ, որ Մ. Նահանգների պաշտոնական անձինքը շարունակում են բուռն ակտիվությամբ արտահայտվել Աթենքի գագաթնաժողովում ձեռք բերված համաձայնությունների մասին:

ԱՄՆ-ի ոչ պաշտոնական աղբյուրները տեղեկացնում են, որ արդեն պատրաստ է Բոսնիայում զինված միջամտության ծրագիրը: Նախատեսված է, որ ամերիկյան ծովային հետեւակի ուժերը կգրավեն Ադրիատիկի բոլոր նավահանգիստները, իսկ օդային դեսանտը կիջնի Սարաեւոյում: Ըստ տվյալների, այդ գործողությանը կմասնակցի 12 հազար ամերիկյան զինվոր, իսկ ընդհանուր բանակը կհասնի 20 հազարի: Այս կապակցությամբ Մոսկվայում մտահոգություն կա, որ գործողությունը կվերածվի ամերիկյան բանակի ուղղակի միջամտությանը Հարավսլավիայում:

Նախկին Հարավսլավիայի խնդիրներով զբաղվող Ելցինի հատուկ ներկայացուցիչ Չուրկինը հայտարարել է, թե Ու. Քրիստոֆերը Մոսկվա է ժամանում ոչ թե ընդունված որոշման մասին ազդարարելու, այլ խորհրդակցելու, նախատեսվող միջոցառումների մասին: Ռուսաստանի վերջնական դիրքորոշումը կպարզաբանվի մայիսի 5-ին, երբ պարզ կդառնա Բոսնիայի սերբերի խորհրդարանի վերաբերմունքը Վենս-Օուենի ծրագրի նկատմամբ: Նախատեսվում է, որ այդ խնդրի առնչությամբ հանդես կգա անձամբ Ելցինը: Ի պատասխան ամերիկյանների այն տեսակետի, որ զինված միջամտության դեպքում Ռուսաստանի մասնակցությունը խիստ ցանկալի կլինի եւ անհրաժեշտ խաղաղ կհաղորդի գործողություններին, Ռուսաստանի արտգործնախարարության ներկայացուցիչը հավաստիացրել է, որ երբ գործը հասնի միջամտությանը, ապա Մոսկվան կտրամադրի անհրաժեշտ քանակի զինծառայողներ եւ տեխնիկա: Նշենք, որ ՆԱՏՕ-ի կողմից նախատեսված է 75 հազար զինծառայողների մասնակցություն:

Միաժամանակ, նախկին Հարավսլավիայում մարդասիրական գործունեություն իրականացնող միջազգային կազմակերպությունները տեղեկացնում են, թե խաղաղության հաստատումն այդ երկրում շատ ավելի թանկ կնստի, քան պատերազմով պայմանավորված միջազգային առաքելության ծախսերն են: Դրանց գումարը կազմում է տարեկան 1 միլիարդ դոլար: «Երբ պատերազմը հենց այսօր դադարի, հետեւանքների վերացման համար դեռ կլինեն առնվազն 5 տարի, ինչը շատ ավելի գումար կպահանջի ՄԱԿ-ի հովանու տակ իրականացվող խաղաղարարական առաքելությունից», հայտարարում են ՄԱԿ-ի պատասխանատուները:

Գաղթականների հարցերով զբաղվող հանձնաժողովն իր հերթին նախազգուշացնում է, որ «էթնիկական զտումների» հետեւանքների վերացման եւ արտաքսված բնակչության վերադարձի ծրագրերը գործնականում շատ վտանգավոր են, աշխատատար եւ շատ թանկարժեք: Դրա համար անհրաժեշտ կլինեն առնվազն մեկ տարի եւ մեծ ծախսեր, իսկ ՄԱԿ-ի գանձարանն արդեն դատարկ է անդամ երկրների կողմից մուծումների չկատարման պատճառով, նախազգուշացնում են նրանք:

Եւ վերջապես, Հարավսլավիայի բազմաբնույթ հակամարտության մեջ ի հայտ եկած մի նոր երանգի մասին: Ուկրաինայի իշխանությունները բողոք են հայտնել նոր Հարավսլավիային, որ վերջինս մեղադրվում է 60 հազարանոց ուկրաինական համայնքի նկատմամբ հետապնդումների եւ վայրագությունների մեջ: Ուկրաինական կողմը պնդում է, որ հարյուրավոր ուկրաինացիներ տանջվում են սերբական համակենտրոնացման ճամբարներում եւ որ սերբերը ոչնչացնում են ուկրաինական եկեղեցիները, դպրոցները ու մշակութային օբյեկտները: Հիշեցնենք, որ նախկին Հարավսլավիայի ուկրաինացիները արեւելյան ծիսակատարության կաթոլիկներ են: Պաշտոնական Կիեւի նման հայտարարությունը լարվածության աճի այս փուլում կարող է հանգեցնել դիմակայության խորացմանը Մոսկվայի եւ Կիեւի միջեւ արտաքին քաղաքականության ոլորտում:

Տ. Հ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՌԱՔՅԱԼ» ֆիրման վերսկսել է ավտոմեքենաների անվտանգ ուղեկցումը Վրաստանի տարածքով, որը իրագործվում է Վրաստանի ՆԳՆ 6-րդ վարչության աշխատակիցների կողմից:

Շարասյուների ուղեկցումը կատարվում է շաբաթական երկու անգամ՝ երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերին:

Հասցեն՝ Երեւան, «Էրեբունի» հյուրանոց, 2-րդ մասնաշենք, 2-րդ հարկ

Հեռախոսներ 56-55-46, 56-57-72

ԻԿ «ՄՅՈՒԴ»

իրավաբանական ինստիտուտը հայտարարում է

Նախապատրաստական բաժնի դիմորդների ընդունելություն իրավաբան-իրավագետ եւ իրավաբան-բիզնեսմեն մասնագիտություններով՝ տասը մասնագիտացմամբ: Ավարտական քննությունները հաջողությամբ հանձնած ունկնդիրները կընդունվեն ինստիտուտ:

Ընդունելության պայմանների վերաբերյալ տեղեկությունները ինստիտուտում՝ Երեւան, 375001, Թումանյան 11:

Հեռախոսներ 56-75-07, 58-21-18:

Ընդունող հանձնաժողով

«ԿԱՊՐՈԼԻՏ» ֆիրման եւ «ԲԻՈԿՈՆՎԵՐՍԻԱ» ասոցիացիան

Զրկեծ ավանի ռահեստից վաճառում են կենսահումուս;

Մեծածախ գնորդների համար սահմանված է 20 տոկոս զեղչ:

Վճարը՝ ցանկացած ձևով

Հեռախոսներ՝ 27-81-91, 58-04-26, 58-54-27, 56-83-31:

Mercury ENTERPRISE

"Mercury enterprise"-ը

հերթական անգամ անցկացնելով ինվեստիցիոն գործընթացը, բնակչությանը հնարավորություն է ընձեռում իրենց խնայողությունները պահպանել հիպերինֆլյացիոն պրոցեսներից: Ֆիրմայի մասնագետներն այս անգամ առաջարկում են ներդրումների *հետեւյալ տարբերակները.*

Եռամսյա ավանդների դեպքում -15% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -45%

2. Վեցամսյա ավանդների դեպքում -20% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -120%

"Mercury enterprise"-ը

Երաշխավորում է ձեր գումարների ապահովվածությունը արժեզրկման պայմաններում ամենականայուն արտարժույթ հանդիսացող անշարժ գույքով:

Երեւան, Սայաթ-Նովայի 19, «ԱՆԻ» հյուրանոց, 6-րդ հարկ 632 եւ 634 սենյակներ ☎ 594-632, 594-634

PUBLISET

KILIKIA T. T. S.

«Կիլիկիա- Տ.Տ.Ս.»- ընկերությունը բնակչությունից ընդունում է կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ վարկեր:

Ի տարբերություն մյուս բանկերի, ընկերությունը կատարում է նաեւ

ՏՈԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՄՍՅԱ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

1. Ամենամսյա վճարումների դեպքում
   - 17 տոկոս 3-ամսյա պայմանագրի դեպքում
   - 20 տոկոս 6 ամսյա պայմանագրի դեպքում
   - 24 տոկոս 1 տարվա պայմանագրի դեպքում:
2. Եռամսյա վճարումների դեպքում
   - 60 տոկոս 3 ամսյա պայմանագրի դեպքում
   - 145 տոկոս 6 ամսյա պայմանագրի դեպքում
   - 320 տոկոս 1 տարվա պայմանագրի դեպքում

Գյումրի, Վանաձոր, Կամո շրջաններում կբացվեն մասնաճյուղեր, տեղեկությունները շրջանային թերթերում:

ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԸ ՉԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՎՈՒՄ:

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 736 սենյակ

Աշխատանքային ժամերը 11:00-18:00

Հեռ. 58-11-10, 59-43-70

PUBLISET

Քննարկվում է նախարարի թեկնածությունը

Մայիսի 6-ին Վրաստանի ԳԽ-ում կշարունակվի պաշտպանության նախարարի նշանակման հարցի քննարկումը: Մայիսի 4-ին Վրաստանի խորհրդարանի նիստում սկսվել է պաշտպանության նախարարի նշանակման հարցի քննարկումը, վերջինիս պարտականությունները ներկայումս կատարում է Թենգիզ Կիտովանին: Շեւարդնաձեն թեեւ Կիտովանուն կոչեց իր «ընկերն ու զինակիցը», բայց եւ ենթարկեց նրան խիստ քննադատության: Քննարկումը չի ավարտվել, այն դեռ է շարունակվի մայիսի 6-ի փակ նիստում: ՆՏ

Արտասահմանյան անձնագրերը ՆԳՆ-ից

Թբիլիսի, 4 մայիս, Սնարք: Ինչպես հաղորդում է Սնարքի թղթակիցը, այսուհետեւ Վրաստանի քաղաքացիներն արտասահմանյան անձնագրերը կստանան ներքին գործերի նախարարությունում: ՆԳ նախարարի առաջին տեղակալ Միխայիլ Ուկլեբայի խոսքերով, այդ կարգն ընդհանուր ճանաչում է գտել համաշխարհային պրակտիկայում: Վրաստանի արտգործնախարարությունը կտա միայն ծառայողական եւ դիվանագիտական անձնագրեր:

«Դոյչե Բանկի» ներկայացուցչություն Թբիլիսիում

Թբիլիսի, 4 մայիս, Սնարք: Մայիսի 5-ին Վրաստանի ազգային բանկի շենքում կբացվի «Դոյչե Բանկի» ներկայացուցչությունը:

21 տոկոսը աղքատ են

Պետերբուրգվիճկոմի տվյալներով, հարցման ենթարկված քաղաքացիների 21 տոկոսը իրենց ընչազուրկ են համարում, իսկ 37 տոկոսը՝ աղքատ: Սնարք

Սննդամթերքի գների աճը նվազել է

Ինչպես հաղորդեցին Սանկտ Պետերբուրգի վիճակագրության կոմիտեի ներկայացուցիչները, հիմնական սննդամթերքի գների աճի տեմպը փոքր-ինչ նվազել է: Ապրիլի վերջին շաբաթվա ընթացքում այն կազմեց միայն 1,1 տոկոս: Մասնագետները գտնում են, որ գների աճը հավանաբար ավելի ցածր կլիներ, եթե չլիներ բարձր պահանջարկը մայիսյան տոներից առաջ: Մեկ շաբաթ դրանից առաջ այդ ցուցանիշը հավասար էր 0,6 տոկոսի: Սնարք

Ջրակուղը դանդաղ է ընթանում Ղրիմում

Դանդաղ է ընթանում զարնանային զորակոչը Ղրիմում: Կերչում մոտ 600 զինակոչիկ հրավիրելու համար ստիպված եղան ուղարկել մոտ 8 հազար ծանուցագիր: Առողջապահության նախարարության ներկայացուցիչները քննեցին Ղրիմի 18 տարեկան 23 հազար քաղաքացու եւ 5 հազարի մոտ հայտնաբերեցին հիվանդություններ, որոնց հետեւանքով երիտասարդները չեն կարող զորակոչվել: Ավելի հաճախակի հիվանդությունները կապված էին ալկոհոլամոլության, թմրամոլության եւ թունամոլության հետ: Սնարք

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւաւորումն եւ առաւտեսակները՝ ՊԱՒԵԼ ՂԱԼԼԱՔԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@